

**ASF – SECTORUL SISTEMULUI DE PENSII PRIVATE
DIRECȚIA SUPRAVEGHERE ȘI CONTROL**

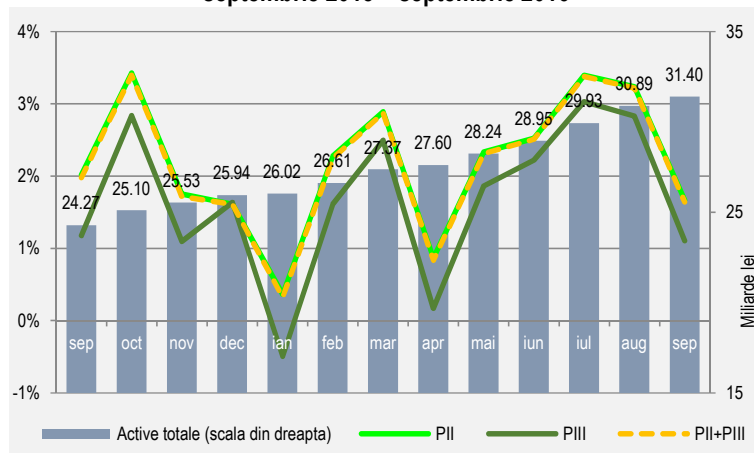
PENSIILE PRIVATE DIN ROMÂNIA LA 30 SEPTEMBRIE 2016

PENSIILE PRIVATE DIN ROMÂNIA LA 30 SEPTEMBRIE 2016

1. Pensiile private din România la 30 septembrie 2016

1.1. Valoarea activelor totale aflate în administrare la nivelul întregului sistem de pensii private a crescut pe parcursul primelor trei trimestre din anul 2016, menținând trendul pozitiv înregistrat în ultimii ani. Astfel, la 30 septembrie 2016, sistemul a atins **31,4 miliarde de lei** (7,05 miliarde de euro)¹, reprezentând **4,18%** din PIB, comparativ cu 3,41% în septembrie 2015 și 3,64% în decembrie 2015.

Grafic 1.1. Evoluția activelor totale din sistemul pensiilor private septembrie 2015 – septembrie 2016

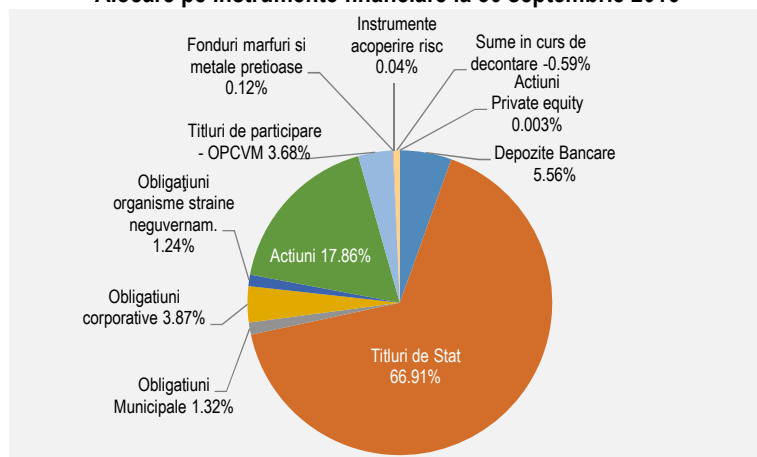
Ritmul anual de creștere înregistrat de activele totale a fost de **29,35%**. Comparativ cu decembrie 2015 creșterea a fost de **21,03%**. Față de luna precedentă, activele totale au crescut cu **1,64%**, sub mediana intervalului septembrie 2015 – septembrie 2016: 2,25% (maxima intervalului analizat a fost 3,40%, în luna octombrie 2015, iar minima 0,32%, în ianuarie 2016).

La nivelul fondurilor de pensii administrate privat (Pilonul II) s-a menținut un ritm anual de creștere superior pensiilor facultative, caracteristic celor opt ani de funcționare: **29,71%**, comparativ cu **22,35%** în Pilonul III. Și comparativ cu decembrie 2015 au fost diferențe, astfel că în Pilonul II s-a înregistrat o creștere de **21,30%**, iar în Pilonul III **15,78%**.

1.2. Structura investițiilor fondurilor de pensii private

La 30 septembrie 2016, ponderea cea mai mare în structura portofoliilor fondurilor de pensii private era deținută de titlurile de stat cu **66,91%**. Celelalte instrumente au înregistrat următoarele ponderi: acțiuni 17,86%, depozite bancare 5,56%, obligațiuni corporative 3,87%, titluri de participare 3,68%, obligațiunile municipale 1,32% (Grafic 1.2.).

**Grafic 1.2. Fonduri de pensii private
Alocare pe instrumente financiare la 30 septembrie 2016**

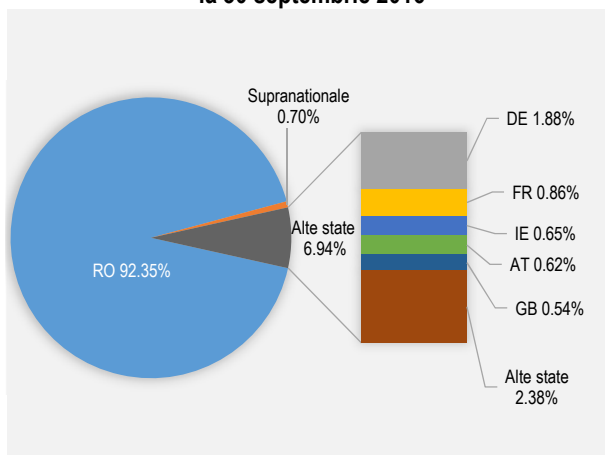

Comparativ cu septembrie 2015, portofoliile fondurilor de pensii private au înregistrat în septembrie 2016 o ușoară creștere a alocării în titluri de stat, depozite bancare, titluri de participare, obligațiuni ale organismelor străine neguvernamentale. Comparativ cu luna decembrie a anului trecut, cu excepția titlurilor de participare, ponderile acestor instrumente financiare au urmat același trend ușor crescător. Alocarea în acțiuni și obligațiuni municipale a înregistrat însă o ușoară scădere, atât comparativ cu septembrie anul trecut, cât și cu decembrie 2015.

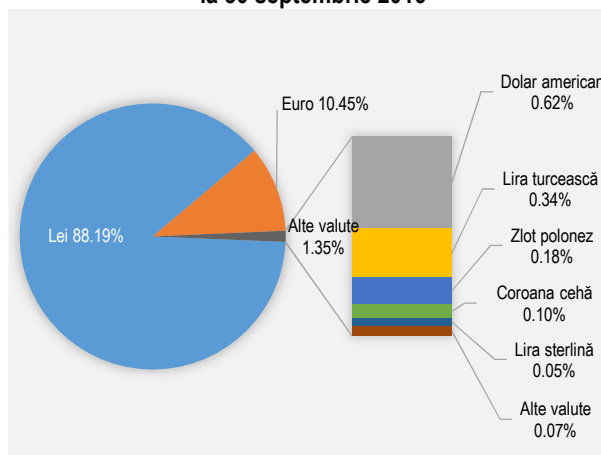
La 30 septembrie 2016 fondurile de pensii private dețineau 92,35% din active în instrumente financiare românești, de natura titlurilor de stat, a depozitelor, obligațiunilor, acțiunilor și organismelor de plasament colectiv (Grafic 1.3.). 6,94% din activele fondurilor de pensii private au fost investite în active străine, majoritatea acestor instrumente financiare fiind emise în Germania, Franța, Irlanda, Austria și Marea Britanie (0,70% din active erau investite în obligațiuni supranaționale)

¹ BNR - curs de schimb la 30 septembrie 2016.

Grafic 1.3. Fonduri de pensii private – structura pe țară la 30 septembrie 2016

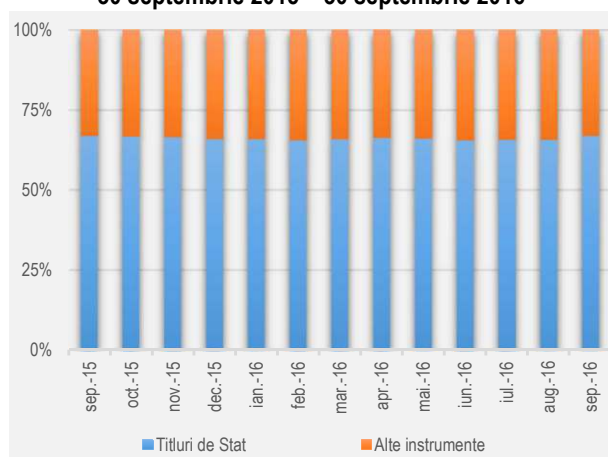

Grafic 1.4. Fonduri de pensii private – structura pe valută la 30 septembrie 2016

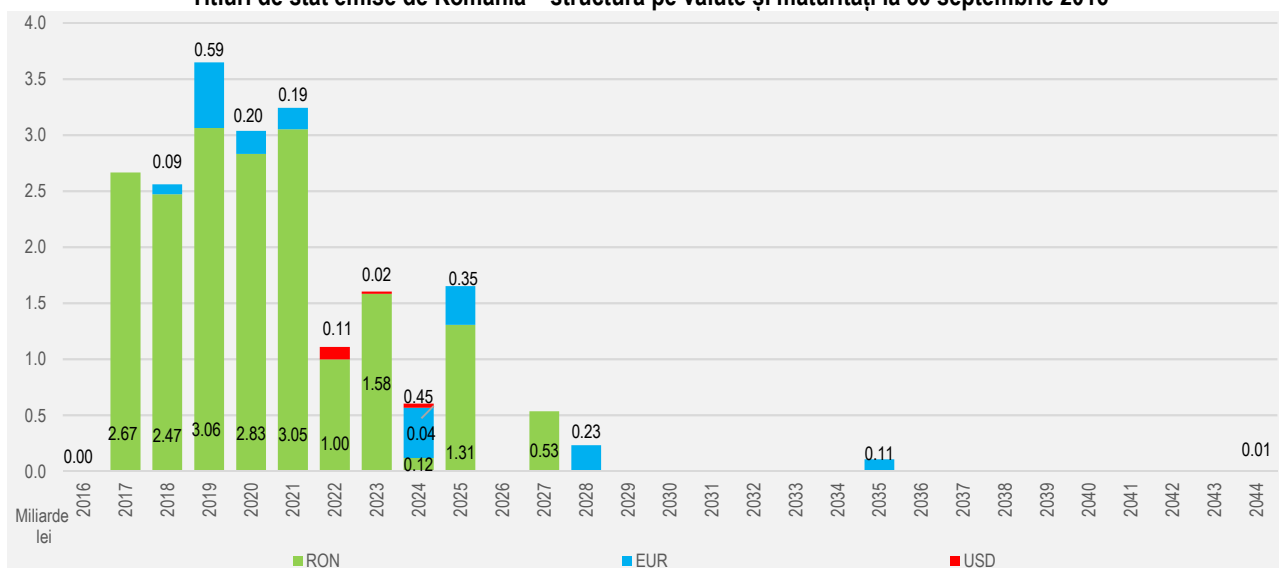
88,19% din activele fondurilor de pensii private erau la 30 septembrie 2016 denuminate în moneda națională (Grafic 1.4.), iar din plasamentele în monede străine (11,81%), ponderea cea mai mare au avut-o plasamentele în euro (10,45%), urmate de dolar american (0,62%), lira turcească (0,34%) și zlot polonez (0,18%). Euro și lira turcească au fost monedele pentru care administratorii fondurilor de pensii private au utilizat instrumente de acoperire a riscului valutar. Pe ansamblul sistemului pensii private, la 30 septembrie 2016, expunerea netă (gradul de acoperire) a fost 6,88%.

Grafic 1.5. Evoluția ponderilor titlurilor de stat în total active la 30 septembrie 2015 – 30 septembrie 2016

La 30 septembrie 2016, investițiile fondurilor de pensii private în titluri de stat înregistrau 21,01 miliarde lei, reprezentând 66,91% din total active. Ponderea titlurilor de stat a fluctuat ușor, aproximativ două puncte procentuale, în perioada septembrie 2015 – septembrie 2016, înregistrând valoarea maximă în septembrie 2016 și minima de 65,35% în februarie 2016 (Grafic 1.5.).

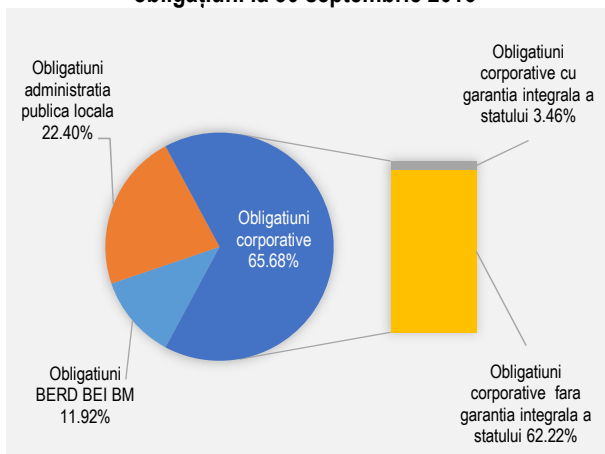
**Grafic 1.6. Fonduri de pensii private
Titluri de stat emise de România – structură pe valute și maturități la 30 septembrie 2016**

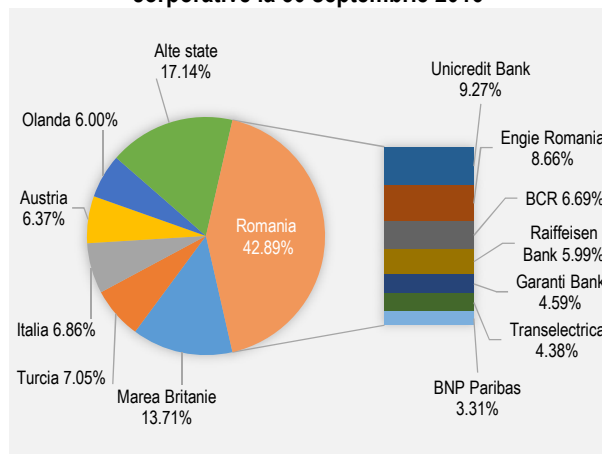
Din punct de vedere al valurilor în care sunt denumite titlurile de stat în care au investit fondurile de pensii private, cele mai mari valori s-au înregistrat în cazul emisiunilor în lei, pe 10 ani, 7 ani și 5 ani, urmate de cele în euro, de asemenea pe 10 ani, 7 ani și 5 ani. Din punct de vedere al scadențelor, 72,12% din investiții în titluri de stat emise de România ajung la maturitate în următorii 6 ani, iar 27,88% au scadențe cuprinse între 7 și 30 ani (Grafic 1.6.).

La 30 septembrie 2016, fondurile de pensii private dețineau investiții în obligațiuni corporative însumând 1,21 miliarde lei, 65,68% din total obligațiuni (Grafic 1.7.), menținându-se preferința acestora pentru investițiile în acest tip de instrument financiar. Investițiile în celelalte tipuri de obligațiuni au înregistrat un procent mult mai mic (obligațiuni municipale, 0,41 miliarde lei, cu o pondere de 22,40% și obligațiuni supranaționale, BERD și BEI, 0,22 miliarde lei, cu o pondere de 11,92%). Investițiile au fost, în principal, în obligațiuni corporative ale unor emitenți străini (57,11%), din țări precum: Marea Britanie 13,71%, Turcia 7,05%, Italia 6,86%, Austria 6,37% și Olanda 6,00% (Grafic 1.8.).

Grafic 1.7. Fonduri de pensii private – structură obligațiuni la 30 septembrie 2016

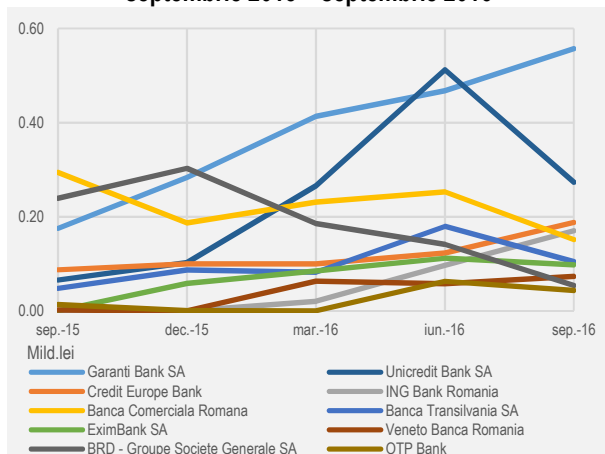
Grafic 1.8. Fonduri de pensii private – emitenți obligațiuni corporative la 30 septembrie 2016

De asemenea, fondurile de pensii private au investit și în obligațiuni corporative din România, acestea reprezentând 42,89% din totalul investițiilor în obligațiuni corporative, din care pe primele trei locuri se situau Unicredit Bank SA cu 9,27%, din total obligațiuni corporative, Engie România SA cu 8,66% și Banca Comercială Română SA cu 6,69%.

Expunerea pe depozite bancare a fondurilor de pensii private a crescut comparativ cu septembrie 2015 (4,78%, 1,16 miliarde lei), dar a scăzut cu aproximativ două puncte procentuale în trimestrul III din acest an înregistrând 5,56% (1,75 miliarde lei) comparativ cu trimestrul II, când ponderea era de 7,51% (2,17 miliarde lei). Evoluția depozitelor bancare și principalele bănci la care fondurile de pensii private au constituit depozite sunt prezentate în Graficele 1.9. și 1.10.

Grafic 1.9. Evoluție trimestrială emitenți depozite bancare septembrie 2015 – septembrie 2016

Grafic 1.10. Fonduri de pensii private – Top 10 emitenți depozite bancare la 30 septembrie 2016

De remarcat trendul ascendent înregistrat în perioada septembrie 2015 – septembrie 2016 de depozitele constituite la Garanti Bank SA. Valoarea acestora a crescut de aproximativ trei ori, înregistrând la 30 septembrie ac. 0,56 miliarde lei. În cazul depozitelor constituite la UNICREDIT Bank SA se remarcă că, după o creștere semnificativă înregistrată până în iunie ac., a urmat o scădere de 46,68% în trimestrul III, comparativ cu iunie 2016, înregistrând 0,27 miliarde lei la 30 septembrie 2016².

² UNICREDIT Bank SA a fost autorizată ca bancă depozitar în cursul anului 2015 și a preluat la sfârșitul lunii iulie 2016 activele FPAP ALICO.

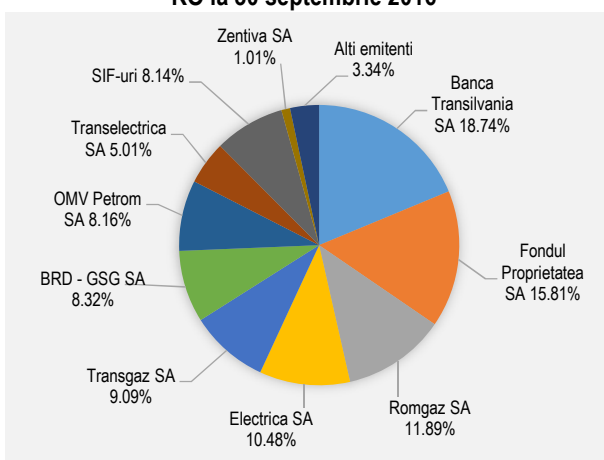
**Tabel 1.1. Fonduri de pensii private – plasamente în acțiuni
la 30 septembrie 2016**

Tara	Mld.lei	% în total acțiuni
Romania	5.02	89.57%
Germania	0.20	3.60%
Franța	0.15	2.60%
Austria	0.12	2.11%
Polonia	0.04	0.76%
R. Cehă	0.04	0.65%
Alte state	0.04	0.70%
Total	5.61	

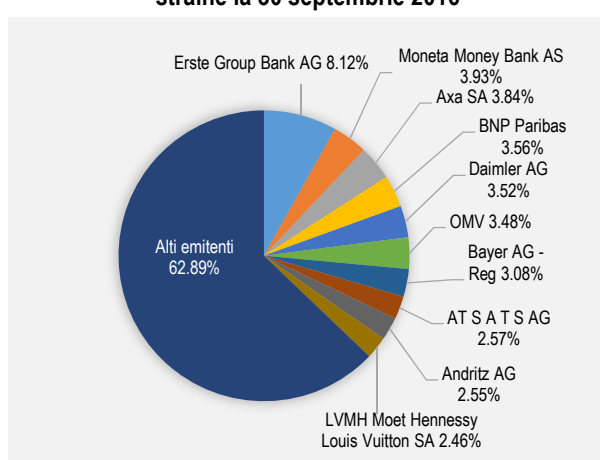
La 30 septembrie 2016, fondurile de pensii private dețineau investiții în acțiuni în valoare de 5,61 miliarde lei, reprezentând 17,86% din total active. 89,57% din totalul plasamentelor în acțiuni ale fondurilor de pensii private (5,02 miliarde lei) au fost efectuate în acțiuni românești, în timp ce 10,43% (0,58 miliarde lei) au fost plasamente în acțiuni ale unor emitenți din Germania, Franța, Austria, Polonia, R. Cehă și alte state.

În cazul acțiunilor din România (Grafic 1.11.), pe primele locuri s-au situat Banca Transilvania SA cu 18,74%, Fondul Proprietatea SA cu 15,81%, Romgaz SA cu 11,89%, în timp ce deținerile de acțiuni emise de către SIF-uri reprezentau 8,14% din total (SIF 5 Oltenia și SIF 2 Moldova înregistrând cele mai mari ponderi). Dintre emitenții străini, se remarcă Erste Group Bank AG cu 8,12%, BNP Paribas cu 3,56%, Daimler AG cu 3,52% sau OMV cu 3,48% (Grafic 1.12.).

**Grafic 1.11. Fonduri de pensii private – Emitenți acțiuni
RO la 30 septembrie 2016**

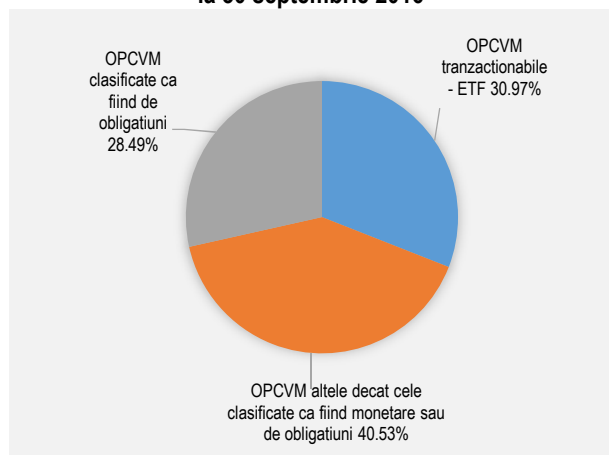

**Grafic 1.12. Fonduri de pensii private – Emitenți acțiuni
străine la 30 septembrie 2016**

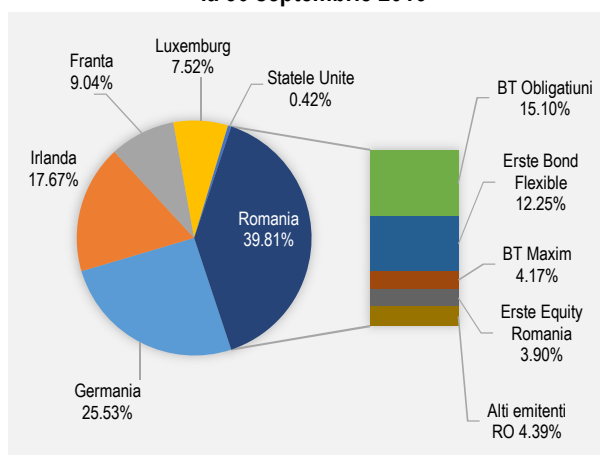

Deținerile fondurilor de pensii în organisme de plasament colectiv — OPCVM-uri reprezentau la 30 septembrie 2016 3,68% din total active, însumând 1,16 miliarde lei (Grafic 1.13 și Grafic 1.14). Ca structură, ponderea cea mai mare era deținută de OPCVM-urile de natura acțiunilor cu 40,53% din total organisme de plasament colectiv. În afara deținerilor de OPCVM-uri din România (39,81%), fondurile de pensii private au investit în principal în emitenți din țări precum Germania (25,53%), Irlanda (17,67%), Franța (9,04%) sau Luxemburg (7,52%).

**Grafic 1.13. Fonduri de pensii private – Structură OPCVM
la 30 septembrie 2016**

**Grafic 1.14. Fonduri de pensii private – Emitenți OPCVM
la 30 septembrie 2016**

Trebuie menționat și faptul că la 30 septembrie 2016 trei fonduri de pensii private (FPAP VITAL, FPAP BCR și FPF BCR Plus) dețineau fonduri de mărfuri și metale prețioase (ETF-uri/ETC-uri), respectiv dețineri indirecte în aur însumând 0,04 miliarde lei, reprezentând 0,12% din total active (DB Physical Gold ETC EUR și ETFS Metal Securit ETFS Phys Gold).

2. Pensile administrate privat (Pilonul II)

2.1. Valoarea activelor nete și total participanți

Tabel 1.1. Pilon II Active nete (miliarde lei)

Nr. crt.	Fond de pensii administrat privat	sep.-15	dec.-16	sep.-16	sep.16/ sep.15	sep.16/ dec.15
1	NN	8,55	9,14	11,00	28,63%	20,36%
	AZT VIITORUL					
2	TAU	5,09	5,41	6,53	28,29%	20,68%
3	ALICO*	3,27	3,49	4,24	29,64%	21,57%
4	VITAL	2,11	2,26	2,79	32,43%	23,39%
5	ARIPI	1,93	2,07	2,51	30,18%	21,22%
6	BCR	1,41	1,52	1,87	33,13%	23,06%
7	BRD	0,71	0,78	0,98	36,88%	26,13%
	TOTAL	23,07	24,67	29,93	29,71%	21,30%

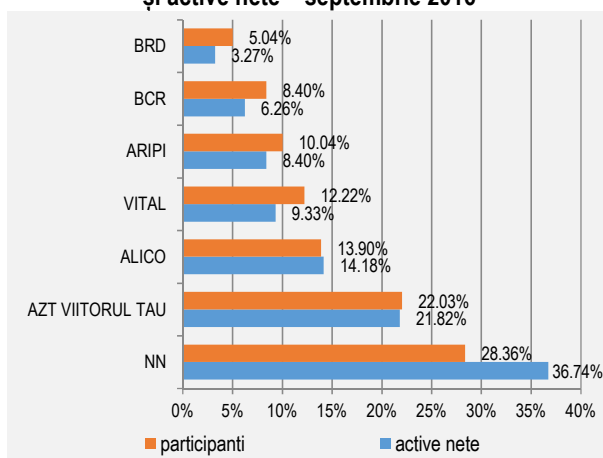
Valoarea totală a **activelor nete** înregistrată la 30 septembrie 2016 de fondurile de pensii administrate privat a fost de **29,93** miliarde de lei (**6,72** miliarde de euro). Ritmul anual de creștere înregistrat a fost de **29,71%** (28,70% raportat la moneda euro). Creșterea față de decembrie 2015 a fost de **21,30%** (23,29% raportat la moneda euro). Comparativ cu luna anterioară creșterea a fost de **1,67%**. (*FPAP ALICO a devenit FPAP METROPOLITAN LIFE din noiembrie ac.).

Tabel 2.1. Pilon II Număr de participanți (mil. pers.)

Nr. crt.	Fond de pensii administrat privat	sep.-15	dec.-15	sep.-16	sep.16/ sep.15	sep.16/ dec.15
1	NN	1,86	1,88	1,91	2,52%	1,41%
	AZT VIITORUL					
2	TAU	1,45	1,46	1,49	2,52%	1,64%
3	ALICO	0,90	0,92	0,94	4,05%	2,62%
4	VITAL	0,79	0,80	0,83	4,66%	3,03%
5	ARIPI	0,62	0,64	0,66	5,94%	3,83%
6	BCR	0,53	0,54	0,57	6,98%	4,53%
7	BRD	0,30	0,31	0,34	13,54%	8,52%
	TOTAL	6,46	6,56	6,73	4,20%	2,66%

6,73 milioane de participanți erau înregistrați în sistemul pensiilor administrate privat la sfârșitul lunii septembrie 2016, un avans anual de **4,20%**. Comparativ cu decembrie 2015, numărul de participanți a crescut cu **2,66%**. Creșterea față de luna precedentă a fost de numai **0,24%** (0,17% valoare înregistrată în mai 2016 a fost minima intervalului septembrie 2015 – septembrie 2016, iar maxima, 0,73%, a fost înregistrată în decembrie 2015)³.

Grafic 2.1. Pilon II Cotă de piață în funcție de participanți și active nete – septembrie 2016

FPAP NN, FPAP AZT VIITORUL TĂU și FPAP ALICO s-au menținut pe primele poziții, însumând la 30 septembrie 2016 aproximativ 73% din activele nete și 64% din participanți (Grafic 2.1.). FPAP BRD și FPAP BCR, însumând aproximativ 10% din active nete și 13% din participanți, au continuat să înregistreze creșteri anuale și lunare mai mari, atât în cazul activelor nete, cât și al numărului de participanți.

2.2. Participanți nou intrați

594 persoane au semnat acte de aderare pentru a deveni participanți la unul dintre fondurile de pensii administrate privat din cei **16.061** participanți intrați în sistem în luna septembrie 2016, o creștere anuală a numărului de participanți nou intrați în sistem de 1,08%. Comparativ cu decembrie 2015, numărul participanților nou intrați în sistem a scăzut semnificativ, cu 66,15%, iar față de luna anterioară s-a înregistrat o creștere de 10,14% (Grafic 2.1.).

15.467 persoane, reprezentând **96,30%** din total nou intrați în sistem, au fost repartizate aleatoriu în luna septembrie 2016. Cu excepția FPAP BRD, cu 89,84% și FPAP NN, cu 89,61%, celelalte fonduri de pensii au înregistrat valori de peste 98% participanți repartizați aleatoriu din total nou intrați în sistem. Cu un trend fluctuant în perioada septembrie 2015 – septembrie 2016, numărul persoanelor repartizate aleatoriu a crescut cu 3,24% față de aceeași lună din 2015, dar a scăzut semnificativ, cu 66,02%, comparativ cu decembrie 2015 (față de luna anterioară creșterea a fost de 8,59%).

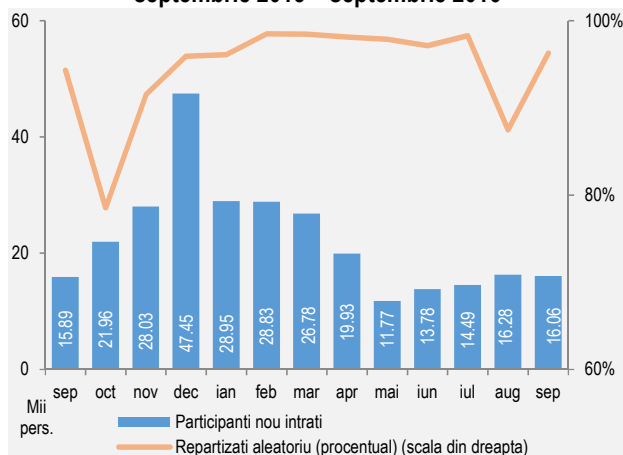
³ De asemenea, menționăm faptul că începând din luna martie ac., cadrele militare au ieșit din sistemul pensiilor administrate privat (de exemplu, în luna februarie 2016, când au fost virate contribuțiile aferente lunii decembrie 2015, cadrele militare reprezentau 1,27% din participanți cu contribuții virate și 1,02% din total sume virate în această lună).

Pe ansamblu, în primele nouă luni din acest an, au intrat în sistem **177 mii** persoane, cu 4,49% mai mult decât în perioada similară din 2015, iar **171 mii** (96,68% din total) dintre aceștia au fost repartizați aleatoriu, cu 4,79% mai mult ca în primele nouă luni din 2015.

Din analiza evoluției numărului de participanți nou intrați în perioada septembrie 2015 – septembrie 2016 (Grafic 2.2.) se evidențiază o creștere semnificativă în luna decembrie 2015 (47,4 mii persoane), însoțită și de creșterea gradului de repartizare aleatorie (96%)⁴. În condițiile în care repartizarea aleatorie are loc la 4 luni de la prima plată a CAS (fie ca urmare a încasării primului salariu sau a primei indemnizații de șomaj), rezultă că participanții intrați aleatoriu în decembrie au intrat în câmpul muncii în luna august, lună în care se termină anul școlar. Astfel, din analiza structurii pe grupe de vârstă a participanților reiese că în luna decembrie 2015 numărul persoanelor cu vârsta cuprinsă între 19 – 24 ani a crescut comparativ cu luna precedentă cu aproximativ 29 mii, ceea ce reprezintă 61% din total nou intrați în această lună⁵.

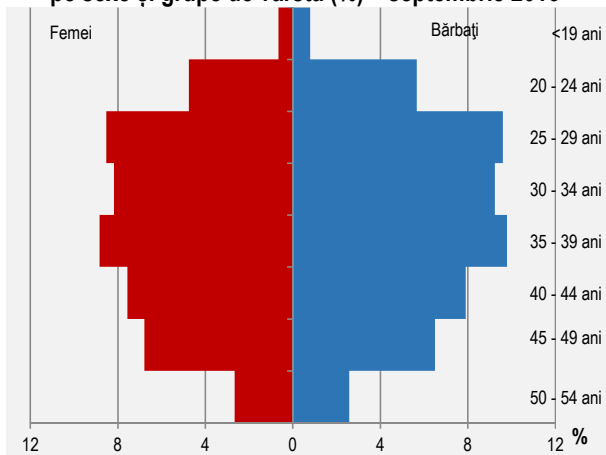
Grafic 2.2. Pilon II Participanți nou intrați și gradul de repartizare septembrie 2015 – septembrie 2016

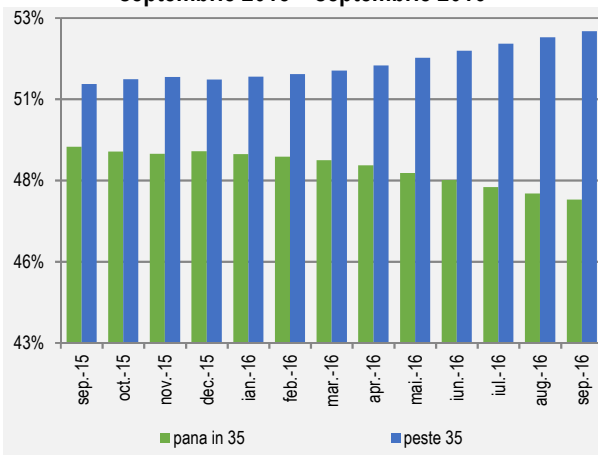
De asemenea, se evidențiază și luna octombrie 2015, lună în care s-a înregistrat un grad de repartizare semnificativ mai mic (79%), deși numărul participanților nou intrați nu înregistrează o creștere semnificativă comparativ cu celelalte luni. Acest trend începe să se evidențieze și în lunile august și septembrie 2016. Având în vedere gradul de educație financiară mai ridicat al studenților decât al absolvenților de liceu precum și faptul că sunt studenți care lucrează încă din timpul studiilor, coroborat cu începerea anului universitar în luna octombrie, ar putea determina ca o pondere mai mare din participanți să fi semnat acte de aderare, comparativ cu cei care au fost repartizați aleatoriu (Grafic 2.2.).

Distribuția participanților pe gen a fost la sfârșitul lunii septembrie ac. următoarea: **52,10%** - bărbați și **47,90%** - femei (Grafic 2.3.). În ceea ce privește distribuția pe vârstă, raportul participanților cu vârsta de până la 35 de ani comparativ cu cei cu vârsta de peste 35 de ani era la 30 septembrie 2016 **47,41%** la **52,59%**. În condițiile maturizării sistemului, raportul în funcție de vârstă s-a modificat în perioada septembrie 2015 – septembrie 2016 în favoarea participanților cu vârsta de peste 35 de ani (Grafic 2.4.). S-a înregistrat astfel o scădere a ponderii celor cu vârsta de până în 35 ani de 1,63 puncte procentuale comparativ cu septembrie 2015, când raportul a fost 49,04% la 50,96%. Comparativ cu decembrie 2015, când raportul a fost 48,89% la 51,11%, scăderea a fost de 1,48 puncte procentuale.

Grafic 2.3. Pilon II Participanți - piramida participanților pe sexe și grupe de vârstă (%) – septembrie 2016

Grafic 2.4. Pilon II Evoluție structură pe grupe de vârstă septembrie 2015 – septembrie 2016

Cele mai bine reprezentate activități economice la sfârșitul lunii septembrie ac. au fost industria prelucrătoare cu **18,23%** și comerțul cu **13,15%**, urmate de sănătate cu **5,59%**, administrație publică și apărare cu **4,82%** și transporturi cu **4,73%**, însumând 46,51% din total participanți pentru care s-au virat contribuții și 47,80% din sumele virate în septembrie 2016.

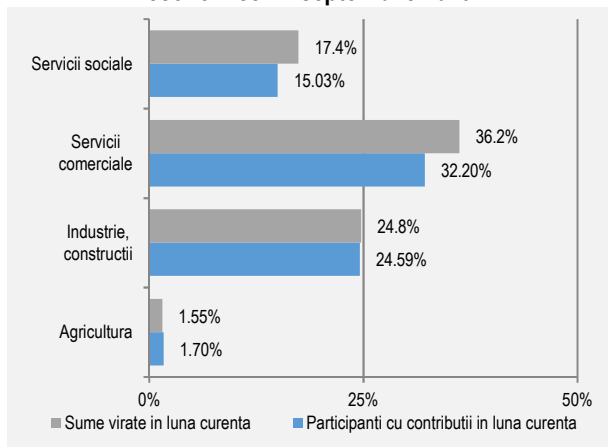
⁴ Acest trend s-a manifestat și în anii anteriori, de exemplu, în decembrie 2014 numărul participanților nou intrați a fost de 40,9 mii persoane cu un grad de repartizare aleatorie de 93%, iar în decembrie 2013, au fost 40,3 mii participanți nou intrați în sistem, cu un grad de repartizare aleatorie de 95%.

⁵ Acest trend s-a manifestat și în decembrie 2014, 16 mii persoane, reprezentând 38% din total nou intrați și în decembrie 2013, 17 mii persoane, reprezentând 41% din total nou intrați în această lună. Trebuie remarcat faptul că în luna iulie 2015 creșterea lunară a numărului de salariați a fost de 0,42%, comparativ cu celelalte luni din a doua parte a anului, când ritmul lunar a înregistrat valori mai mici (0,04% în octombrie și 0,07% în noiembrie 2015).

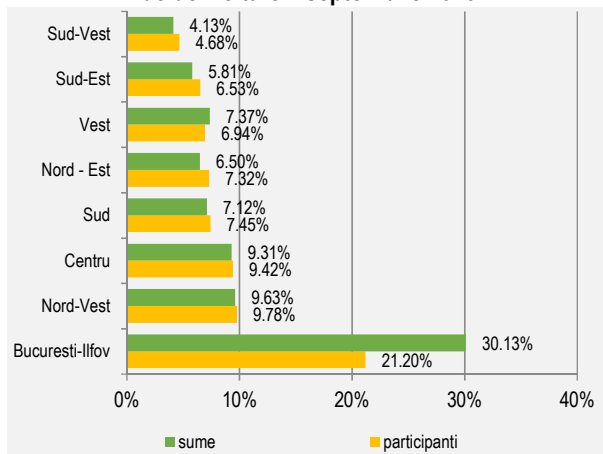
Printre cele mai slab reprezentate activități, cu valori sub 1%, s-au situat în continuare cultura, producția și furnizarea energiei electrice, industria extractivă și tranzacțiile imobiliare, reprezentând 2,49% din total participanți și 3,39% din total sume virate (Grafic 2.5.).

În funcție de regiunile de dezvoltare ale României, cei mai mulți participanți pentru care au fost virate contribuții la fondurile de pensii administrate privat în luna septembrie 2016 lucrau în București: **19,45%**, cu 27,91% din total contribuțiile virate (Grafic 2.6.). Cele mai bine reprezentate regiuni de dezvoltare au fost: București - Ilfov **21,20%**, NORD-VEST cu **9,78%** și CENTRU cu **9,42%**, cele trei regiuni reprezentând 40,41% dintre participanții pentru care s-au virat contribuții și 49,07% din contribuțiile virate (pentru aproximativ 27% din participanți cu 29 din sume nu a fost posibilă identificarea angajatorului).

Grafic 2.5. Pilon II Participanți – distribuție pe activități economice* – septembrie 2016

Grafic 2.6. Pilon II Participanți – distribuție pe regiuni de dezvoltare – septembrie 2016

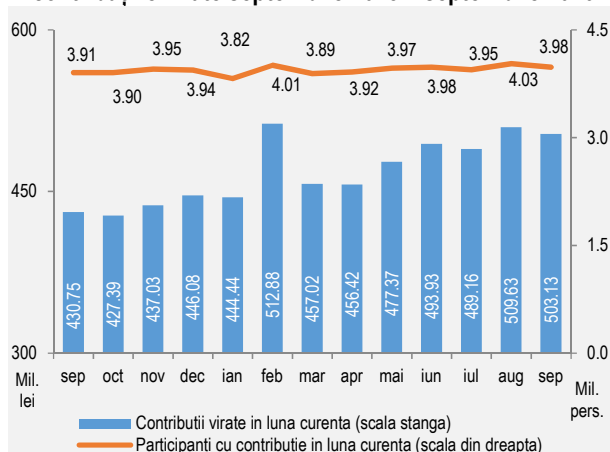

*Sectorul serviciilor comerciale cuprinde activitățile: comerț, hoteluri și restaurante, transport și depozitare, informații și comunicații, intermediari financiare și asigurări, tranzacții imobiliare, activități profesionale, științifice și tehnice, activități de servicii administrative și activități de servicii suport, alte activități de servicii. Sectorul serviciilor sociale cuprinde activitățile: administrație publică (exclusiv forțele armate și asimilați), învățământ, sănătate și asistență socială, activități de spectacole, culturale și recreative.

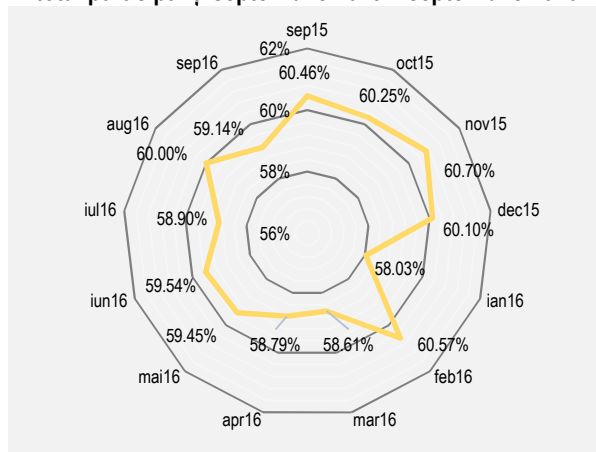
1.2.3. Contribuții

În luna septembrie 2016 au fost virate către fondurile de pensii administrate privat **503,13** milioane de lei (**113,03** milioane de euro), un avans anual de **16,80%**. Față de decembrie 2015 creșterea a fost de **12,79%**. Comparativ cu luna precedentă însă s-a înregistrat o scădere de **1,27%** (Grafic 2.7.). Pe ansamblu, pe parcursul primelor nouă luni din 2016, s-au virat către fondurile de pensii administrate privat **4,34 miliarde de lei** (0,97 miliarde de euro), cu o medie de 482,67 milioane lei/lună. Comparativ cu anul 2015, valoarea totală a contribuțiilor virate în perioada ianuarie - septembrie a crescut cu 19,81%, în condițiile în care cota de contribuție pentru primele două luni din 2016 a fost de 5,0% (aferentă anului 2015), iar în perioada martie - septembrie 2016 cota a fost de 5,1% (aferentă anului 2016).

Grafic 2.7. Pilon II Participanți cu contribuții în și contribuțiile virate septembrie 2015 – septembrie 2016

Grafic 2.8. Pilon II Pondere participanți cu contribuții în total participanți septembrie 2015 – septembrie 2016

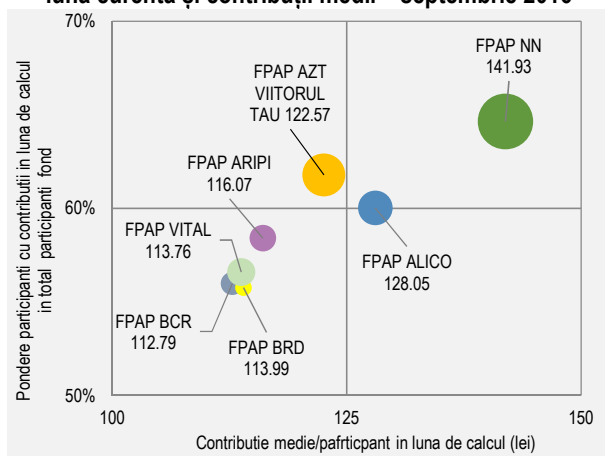
Numărul participanților cu contribuții în luna septembrie 2016 a fost de **3,98** milioane persoane, înregistrând un ritm anual de creștere de 1,92%. Comparativ cu decembrie 2015 creșterea a fost de 1,03%, dar față de luna precedentă s-a înregistrat o scădere de 1,20%. De menționat faptul că, în perioada septembrie 2015 – septembrie 2016, numărul acestor participanți a fluctuat ușor, înregistrând un maxim în februarie 2016, 4,01 milioane persoane și un minim în ianuarie 2016, 3,82 milioane persoane. La 30 septembrie 2016, numărul de participanți cu contribuții virate în luna de calcul reprezenta 59,14% din total participanți înregistrați în Pilonul II, în scădere ușoară comparativ cu septembrie 2015(60,46%), dar și cu decembrie 2015(60,10%) (Graficele 2.7. 2.8.).

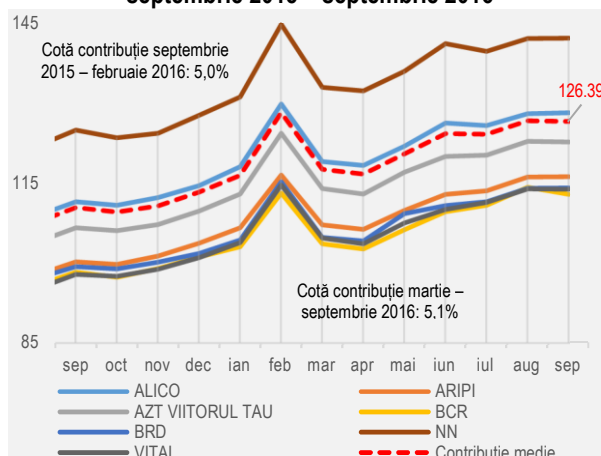
NN FPAP înregistra la 30 septembrie 2016 ponderea cea mai mare din total participanți la fond pentru care s-au virat contribuții în luna de calcul (64,64%) dar și ponderea cea mai mare din total sume virate în această lună (33,98%), situându-se astfel pe primul loc în ceea ce privește valoarea contribuției medii/participant de 141,93 lei. Poziționarea FPAP NN este determinată de calitatea portofoliului: un număr mai mare de participanți pentru care se virează contribuții, cu venituri salariale mai mari, care determină în consecință și valori mari ale contribuțiilor virate și, pe ansamblu, un volum mai mare al activelor totale (Grafic 2.9.).

Pe următoarele două poziții s-au situat FPAP ALICO cu 128,05 lei/participant (60,02% - pondere din total participanți la fond și 13,96% pondere din total sume virate în luna septembrie ac.) și FPAP AZT VIITORUL TĂU cu 122,57 lei/participant (61,78% - pondere din total participanți la fond și 21,79% pondere din total sume virate în luna septembrie ac.). Și în cazul FPAP Alico, care a înregistrat o valoare mai mare a contribuției comparativ cu FPAP AZT VIITORUL TĂU, calitatea portofoliului de participanți este factorul determinant, în sensul că aceștia au venituri salariale mai mari care determină în consecință și un volum mai mare de contribuții virate. La 30 septembrie 2016, cele trei fonduri înregistrau împreună 69,73% din sumele virate și 66,51% din participanții cu contribuții virate în luna de calcul. Celelalte fonduri de pensii administrate privat (FPAP VITAL, FPAP ARIPI, FPAP BCR și FPAP BRD) au înregistrat ponderi mai mici din total număr de participanți la fiecare fond în parte, din total sume virate și, implicit, valori mai mici ale contribuției medii/participant cu contribuții virate în luna de calcul.

Grafic 2.9. Pilon II Ponderi participanți cu contribuții în luna curentă și contribuții medii – septembrie 2016

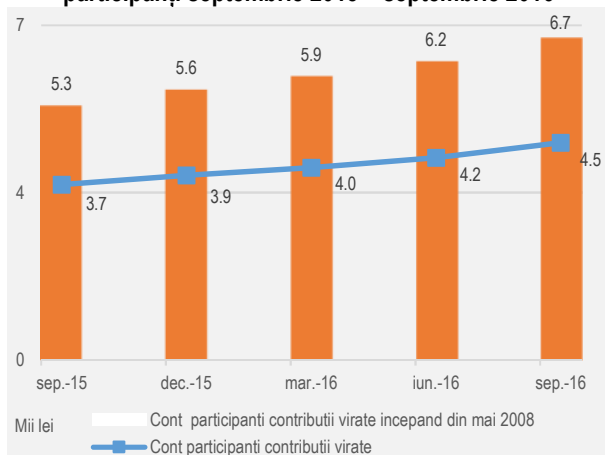

Grafic 2.10. Pilon II Contribuție medie/participant septembrie 2015 – septembrie 2016

La nivel de sistem, contribuția medie a participanților cu contribuții virate a fost de **126,39** lei, înregistrând 14,60% creștere anuală, 11,64% față de decembrie 2015 și o scădere ușoară de 0,08% comparativ cu luna precedentă. Din analiza evoluției contribuției medii în perioada septembrie 2015 – septembrie 2016 se evidențiază creșterea semnificativă din luna februarie ac. comparativ cu luna anterioară (10,08%). În condițiile în care în luna februarie sunt virate contribuțiile aferente lunii decembrie, creșterea se explică prin venituri salariale mai mari încasate în această lună (de exemplu, sporuri, prime și diverse alte avantaje acordate cu ocazia de sfârșit de an), așa cum se poate observa și din creșterea cu 10,19% a câștigului salarial mediu brut în luna februarie ac. (Grafic 2.10.). Scăderea contribuției medii din luna martie ac., este cauzată de virarea contribuțiilor lunii ianuarie, caracterizată de scăderi ale veniturilor salariale (scăderea câștigului salarial mediu brut lunar cu 8,26% în ianuarie ac. comparativ cu decembrie 2015, INS – martie 2016).

Grafic 2.11. Pilon II Evoluție valoare medie cont participanți septembrie 2015 – septembrie 2016

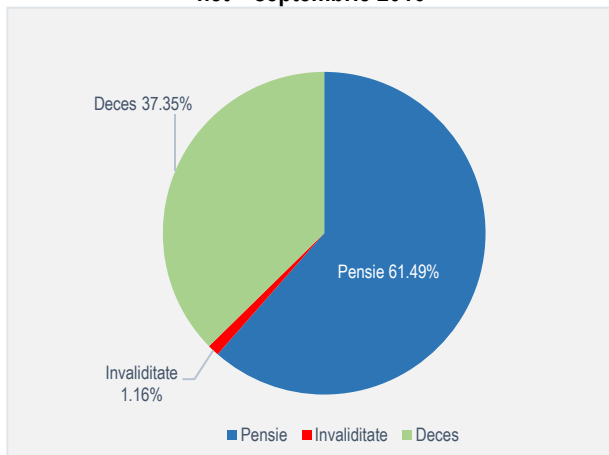

Valoarea medie a unui cont pentru cei aproximativ 6,6 milioane de participanți cu conturi active în Pilonul II era la 30 septembrie 2016 de 4.544 lei (1.021 Euro), în creștere cu 23,8% comparativ cu septembrie anul trecut și cu 17,6% față de decembrie 2015 (Grafic 2.11.). 4,7 milioane de participanți înregistrau sume în cont de până la 5.000 lei (71,7%). Valoarea contului pentru 1,1 milioane persoane era cuprinsă între 5.000 și 10.000 de lei (16,7%), iar pentru 0,8 milioane persoane de peste 10.000 de lei (17,7%). În cazul celor 3,2 de milioane participanți care au început să contribuie încă de la debutul Pilonului II – mai 2008, valoarea medie a contului era la 30 septembrie 2016 de 6.712 lei (1.508 Euro). Acumularea constantă, lună de lună, a viramentelor în contul participanților determină creșterea valorii activului personal, iar pe perioade mari de timp, de exemplu 35 – 40 ani (perioada activă a participantului) conduce la obținerea unui venit suplimentar mai mare la pensie.

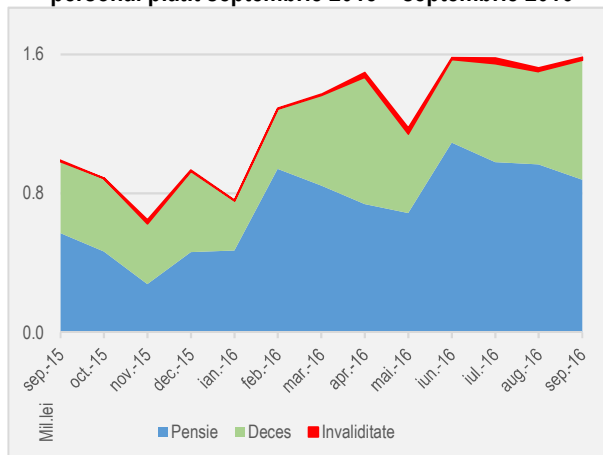
1.2.4. Plata activului net în caz de pensionare, invaliditate și deces

Pe parcursul primelor trei trimestre din acest an au fost efectuate plăți ale activului personal net însumând 12,35 milioane lei (Grafic 2.12.), din care 7,60 milioane lei ca urmare a deschiderii dreptului la pensie, reprezentând 61,40% din total plăți efectuate (1.123 participanți), 4,61 milioane lei ca urmare a decesului participantului, 37,35% din total (1.836 beneficiari) și 0,14 milioane lei ca urmare a invalidității, 1,16% din total (50 participanți). În cazul în care se analizează evoluția valorilor medii reprezentând plata activul net în caz de pensionare, invaliditate și deces (Grafic 2.13.), se constată că în caz de invaliditate acestea se mențin ca ordin de mărime relativ constante, cu valori maxime în lunile aprilie, mai și iulie ac.. Și în caz de deces se menține o situație similară, valorile maxime fiind înregistrate în aprilie, iulie și septembrie ac.. În cazurile de pensionare, se constată însă o creștere semnificativă în 2016, cu valori maxime în iunie, iulie și septembrie ac..

Grafic 2.12. Pilon II Structură total plăți de activ personal net – septembrie 2016

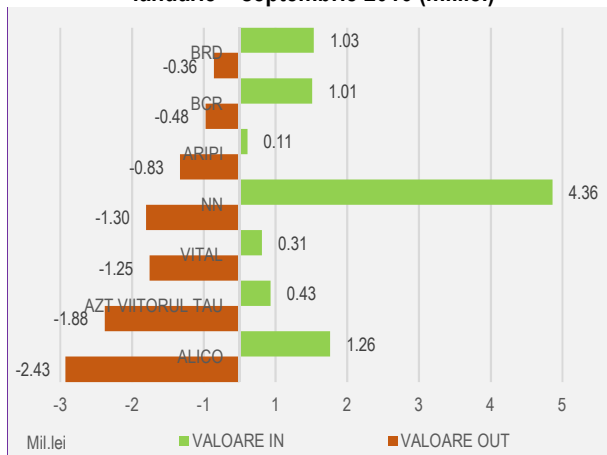
Grafic 2.13. Pilon II Evoluție valoare medie activ net personal plătit septembrie 2015 – septembrie 2016

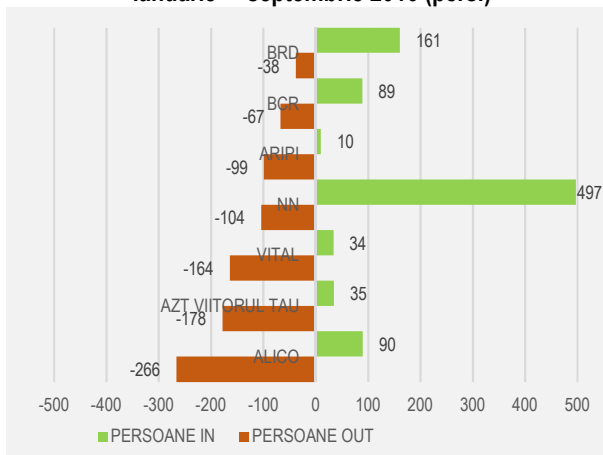
1.2.5. Transferuri

În perioada ianuarie – septembrie 2016, 916 participanți s-au transferat între fondurile de pensii administrate privat, activele transferate atingând 8,53 milioane lei. Fondul de pensii care a primit cei mai mulți participanți transferați (497) și valoarea cea mai mare a activului transferat (4,36 milioane lei) a fost FPAP NN. În cazul fondurilor de la care s-au transferat participanți, FPAP ALICO s-a situat pe primul loc cu 2,43 milioane lei și 266 participanți (Graficele 2.14 și 2.15.).

Grafic 2.14. Pilon II Valoarea activului net transferat ianuarie – septembrie 2016 (mil.lei)

Grafic 2.15. Pilon II Participanți transferați ianuarie – septembrie 2016 (pers.)

1.2.4. Structura investițiilor

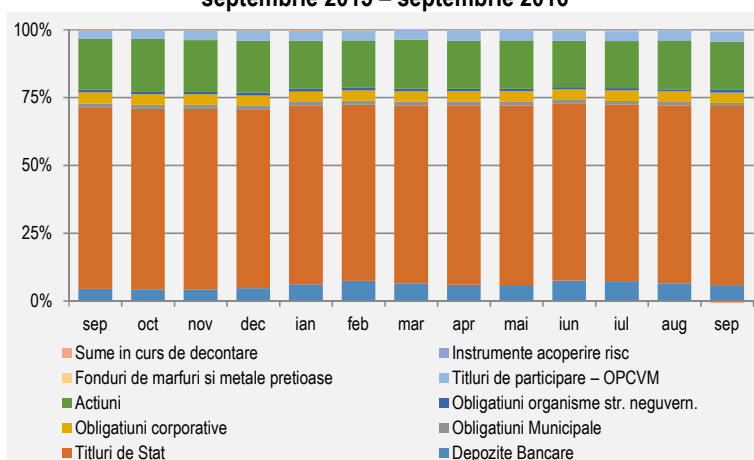
Valoarea activelor plasate în toate instrumentele financiare a crescut la sfârșitul lunii septembrie 2016, comparativ cu aceeași lună a anului trecut în condițiile unei creșteri a activelor totale de 29,71%. Majoritatea activelor au înregistrat creșteri între 15,62% și 59,03%, dar au fost active care au crescut și de două ori, ca în cazul depozitelor bancare, sau de 6 ori, ca în cazul fondurilor de mărfuri și metale prețioase.

Tabel 2.3. Pilon II Structură investiții - total (miliarde lei)

Nr. crt.	Instrumente financiare	sep.-15	dec.-15	sep.-16	sep.2016/ sep.2015	sep.2016/ dec.2015
1	Depozite Bancare	1,04	1,16	1,69	162,11%	45,45%
2	Titluri de Stat	15,43	16,26	20,07	30,06%	23,47%
3	Obligațiuni Municipale	0,33	0,36	0,38	15,62%	4,04%
4	Obligațiuni corporative	0,94	0,93	1,14	21,34%	23,57%
5	Obligațiuni ale organismelor străine neguvernamentale	0,24	0,26	0,36	51,39%	41,04%
6	Acțiuni	4,32	4,74	5,31	22,98%	12,11%
7	Titluri de participare - OPCVM	0,70	0,96	1,12	59,03%	16,46%
8	Fonduri de mărfuri și metale prețioase	0,01	0,01	0,03	474,08%	472,95%
9	Instrumente de acoperire a riscului	0,009	-0,01	0,01	23,05%	-196,10%
10	Sume în curs de decontare	0,06	0,03	-0,18	-388,19%	-760,87%
	Activ total	23,09	24,69	29,94	29,71%	21,30%

Și comparativ cu decembrie 2015, s-a înregistrat o creștere a activelor plasate în majoritatea instrumentelor financiare (cu excepția instrumentelor de acoperire a riscului valutar) în condițiile creșterii activelor totale de **21,30%**. Majoritatea activelor au înregistrat creșteri cuprinse între 4,04% și 45,45%, dar au fost active care au crescut și de 6 ori, ca în cazul fondurilor de mărfuri și metale prețioase.

Grafic 2.16. Pilon II Structura investițiilor septembrie 2015 – septembrie 2016

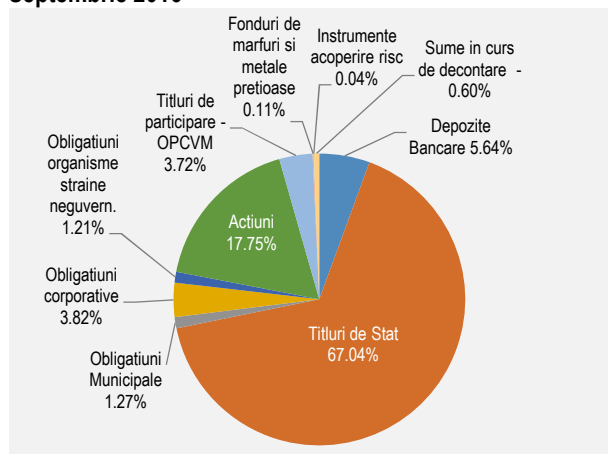

Din punct de vedere al alocării resurselor financiare pe diferite clase de active, majoritatea instrumentelor financiare (depozite bancare, titluri de stat, obligațiuni ale organismelor străine neguvernamentale, titluri de participare-OPCVM, fonduri de mărfuri și metale prețioase) au înregistrat creșteri în septembrie 2016 comparativ cu aceeași lună din 2015. Celelalte clase de active au înregistrat scăderi. Comparativ cu decembrie 2015, au înregistrat creșteri ponderile depozitelor bancare, titlurilor de stat, obligațiunilor corporative obligațiunilor organismelor străine neguvernamentale, fondurilor de mărfuri și metale prețioase și instrumentelor de acoperire a riscului. Celelalte instrumente financiare au înregistrat scăderi.

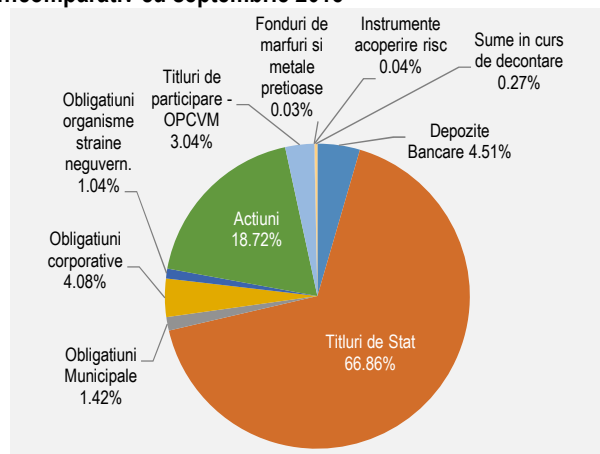
Structura portofoliilor fondurilor de pensii administrate privat a fost următoarea:

Grafic 2.17 Pilon II Structura investițiilor

Septembrie 2016

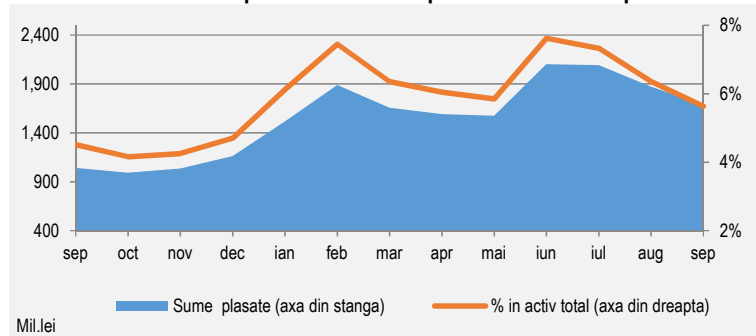
...comparativ cu septembrie 2015

Tabel 2.4. Pilon II Depozite bancare

Instrumente financiare	sep.-15		dec.-15		sep.-16		sep.2016/sep.2015		sep.2016/dec.2015	
	Valoare (mld. lei)	Pondere în active totale (%)	Valoare (mld. lei)	Pondere în active totale (%)	Valoare (mld. lei)	Pondere în active totale (%)	Valoare	Pondere în active totale	Valoare	Pondere în active totale
Depozite bancare	1,04	4,51%	1,16	4,70%	1,69	5,64%	↑	↑	↑	↑

Grafic 2.18. Pilon II Depozite bancare septembrie 2015 – septembrie 2016

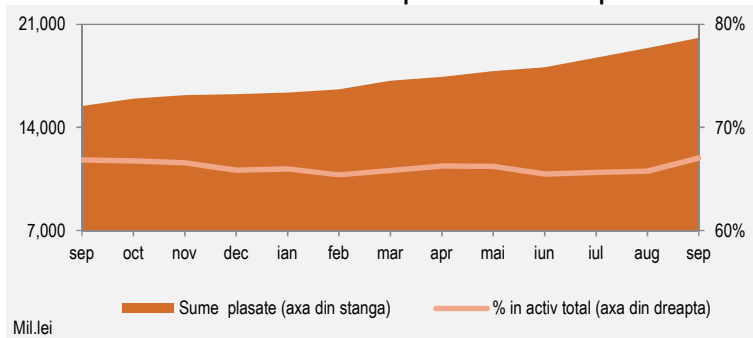

Depozite bancare: 5,64% din total active, în creștere față de 2015 (4,51% în septembrie și 4,70% în decembrie). Valoarea activelor investite, însumând **1,69** miliarde de lei, a crescut de aproximativ două ori comparativ cu aceeași lună din 2015 și cu 45,45% față de decembrie 2015 (Tabel 2.4.).

Tabel 2.5. Pilon II Titluri de stat

Instrumente financiare	sep.-15		dec.-15		sep.-16		sep.2016/sep.2015		sep.2016/dec.2015	
	Valoare (mld. lei)	Pondere în active totale (%)	Valoare (mld. lei)	Pondere în active totale (%)	Valoare (mld. lei)	Pondere în active totale (%)	Valoare	Pondere în active totale	Valoare	Pondere în active totale
Titluri de stat	15,43	66,86%	16,26	65,86%	20,07	67,04%	↑	↑	↑	↑

Grafic 2.19. Pilon II Titluri de stat septembrie 2015 – septembrie 2016

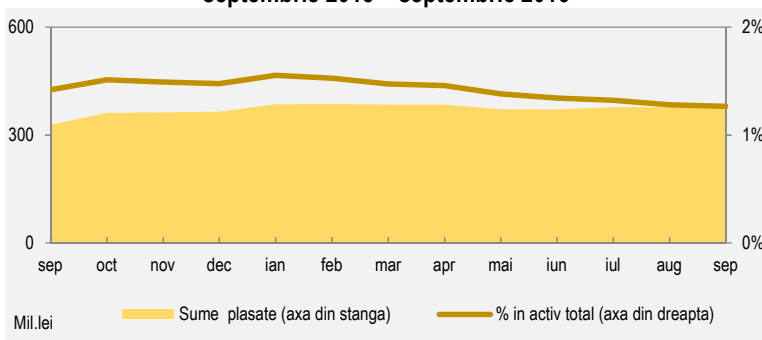

Titluri de stat: 67,04% din total active, au crescut comparativ cu 2015 (66,86% în septembrie și 65,86% în decembrie). Ponderea titlurilor de stat în total active s-a situat în perioada septembrie 2015 – septembrie 2016 pe un trend ascendent, înregistrând o diferență de aproximativ 2 puncte procentuale între cea mai mare valoare din septembrie 2016 (67,04%) și cea mai mică valoare din februarie 2016 (65,40%). Valoarea activelor, **20,07** miliarde de lei, a crescut față de septembrie 2015, cu 30,06% și cu 23,47% față de luna decembrie 2015 (Tabel 2.5.).

Tabel 2.6. Pilon II Obligațiuni municipale

Instrumente financiare	sep.-15		dec.-15		sep.-16		sep.2016/sep.2015		sep.2016/dec.2015	
	Valoare (mld. lei)	Pondere în active totale (%)	Valoare (mld. lei)	Pondere în active totale (%)	Valoare (mld. lei)	Pondere în active totale (%)	Valoare	Pondere în active totale	Valoare	Pondere în active totale
Obligațiuni municipale	0,33	1,42%	0,36	1,48%	0,38	1,27%	↑	↓	↑	↓

Grafic 2.20. Pilon II Obligațiuni municipale septembrie 2015 – septembrie 2016

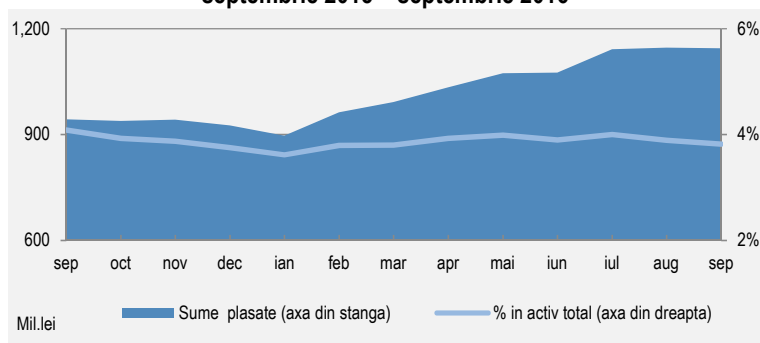

Obligațiuni municipale: 1,27% din total active, ponderea a scăzut față de 2015 (1,42% în septembrie și 1,48% în decembrie). Valoarea activelor investite a crescut față de septembrie anul trecut cu 15,62% atingând **0,38** miliarde de lei la 30 septembrie 2016. Comparativ cu decembrie 2015, creșterea a fost de 4,04% (Tabel 2.6.).

Tabel 2.7. Pilon II Obligațiuni corporative

Instrumente financiare	sep.-15		dec.-15		sep.-16		sep.2016/sep.2015		sep.2016/dec.2015	
	Valoare (mld. lei)	Pondere în active totale (%)	Valoare (mld. lei)	Pondere în active totale (%)	Valoare (mld. lei)	Pondere în active totale (%)	Valoare	Pondere în active totale	Valoare	Pondere în active totale
Obligațiuni corporative	0,94	4,08%	0,93	3,75%	1,14	3,82%	↑	↓	↑	↑

**Grafic 2.21. Pilon II Obligațiuni corporative
septembrie 2015 – septembrie 2016**

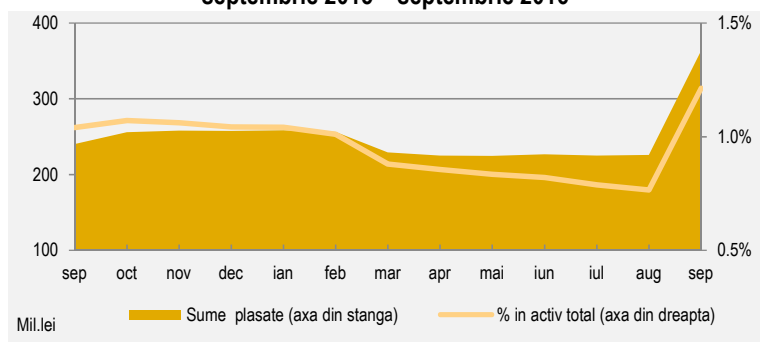

Obligațiuni corporative: 3,82% din total active, în scădere comparativ cu septembrie 2015 (4,08%), dar în creștere față de decembrie 2015 (3,75%). Valoarea activelor, **1,14** miliarde de lei, a crescut cu 21,34% comparativ cu septembrie 2015 și cu 23,57% față de decembrie 2015 (Tabel 2.7.).

Tabel 2.8. Pilon II Obligațiuni ale organismelor străine neguvernamentale

Instrumente financiare	sep.-15		dec.-15		sep.-16		sep.2016/sep.2015		sep.2016/dec.2015	
	Valoare (mld. lei)	Pondere în active totale (%)	Valoare (mld. lei)	Pondere în active totale (%)	Valoare (mld. lei)	Pondere în active totale (%)	Valoare	Pondere în active totale	Valoare	Pondere în active totale
Obligațiuni org. str. ne guvern.	0,24	1,04%	0,26	1,04%	0,36	1,21%	↑	↑	↑	↑

**Grafic 2.22. Pilon II Obligațiuni organisme străine neguvernamentale
septembrie 2015 – septembrie 2016**

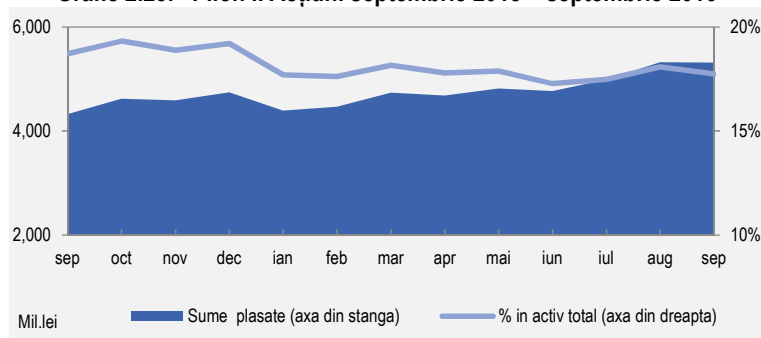
Obligațiuni ale organismelor străine neguvernamentale: 1,21% din total active, au crescut ca pondere față de 2015 (1,04% în septembrie și decembrie). Valoarea activelor investite, **0,36** miliarde de lei, a crescut semnificativ comparativ cu septembrie anul trecut, cu 51,39% și față de decembrie 2015 cu 41,04% (Tabel 2.8.). Scăderea valorii activelor și a ponderii înregistrată în luna martie ac. se explică prin faptul că în această lună a ajuns la maturitate o emisiune de obligațiuni BEI (2009) de 28 milioane lei.

Creșterea semnificativă a valorii activelor investite în acest instrument financiar și a ponderii deținute în septembrie ac., a fost determinată de faptul că pe data de 27.09.2016 International Investment Bank a emis obligațiuni străine neguvernamentale investment grade, cu data maturității 27.09.2019, FPAP NN și FPAP VITAL investind 73,48 milioane lei.

Tabel 2.9. Pilon II Acțiuni

Instrumente financiare	sep.-15		dec.-15		sep.-16		sep.2016/sep.2015		sep.2016/dec.2015	
	Valoare (mld. lei)	Pondere în active totale (%)	Valoare (mld. lei)	Pondere în active totale (%)	Valoare (mld. lei)	Pondere în active totale (%)	Valoare	Pondere în active totale	Valoare	Pondere în active totale
Acțiuni	4,32	18,72%	4,74	19,20%	5,31	17,75%	↑	↓	↑	↓

Grafic 2.23. Pilon II Acțiuni septembrie 2015 – septembrie 2016

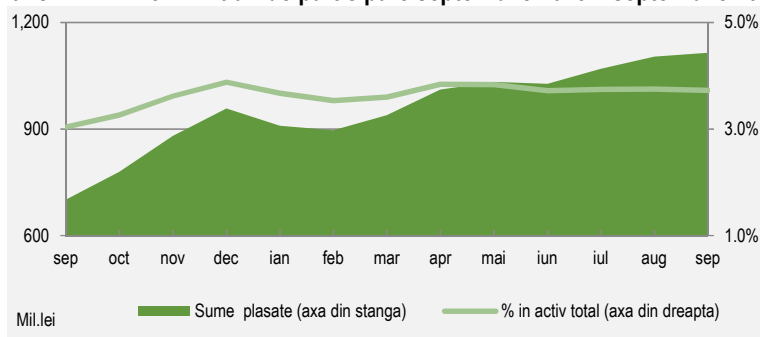

Acțiuni: 17,75% din total active, în scădere față de 2015 (18,72% în septembrie și 19,20% în decembrie). Ponderea acțiunilor în total active a fluctuat ușor în perioada septembrie 2015 – septembrie 2016, ceea ce a determinat o diferență de un punct procentual între valoarea cea mai mare din octombrie 2015 (19,32%) și valoarea cea mai mică din iunie 2016 (17,28%). Valoarea activelor, **5,31** miliarde de lei, a înregistrat un avans anual de 22,98%, în timp ce față de decembrie 2015 creșterea a fost de 12,11% (Tabel 2.9.).

Tabel 2.10. Pilon II Titluri de participare – OPCVM

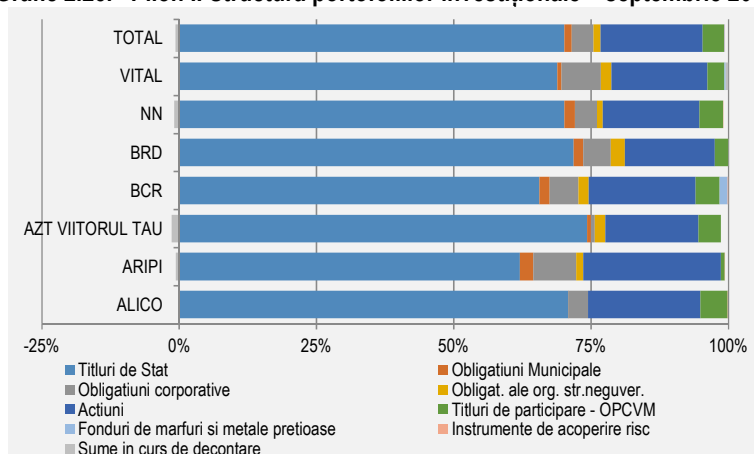
Instrumente financiare	sep.-15		dec.-15		sep.-16		sep.2016/sep.2015		sep.2016/dec.2015	
	Valoare (mld. lei)	Pondere în active totale (%)	Valoare (mld. lei)	Pondere în active totale (%)	Valoare (mld. lei)	Pondere în active totale (%)	Valoare	Pondere în active totale	Valoare	Pondere în active totale
Titluri de particip. OPCVM	0,70	3,04%	0,96	3,88%	1,12	3,72%	↑	↑	↑	↓

Grafic 2.24. Pilon II Titluri de participare septembrie 2015 – septembrie 2016

Titluri de participare – OPCVM: 3,72% din total active au crescut față de septembrie 2015 (3,04%), dar au scăzut ușor față de decembrie 2015 (3,88%). Valoarea activelor, **1,12** miliarde de lei, a crescut cu 59,03% comparativ cu aceeași lună din 2015 și cu 16,46% față de decembrie 2015 (Tabel 2.10.).

Grafic 2.25. Pilon II Structura portofoliilor investiționale – septembrie 2016

Celelalte categorii de instrumente financiare au înregistrat în septembrie 2016 următoarele ponderi în total active fonduri de pensii administrate privat:

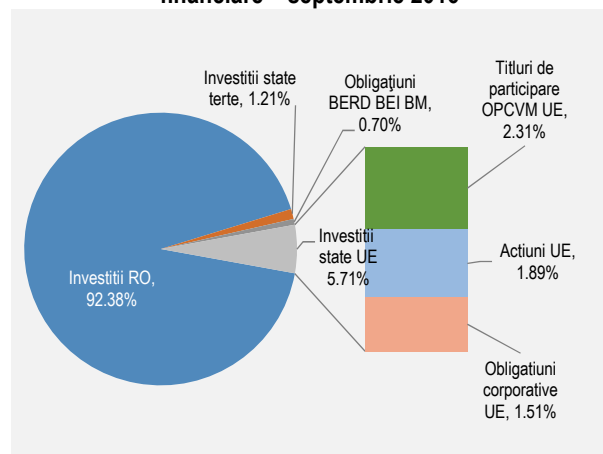
- fonduri de mărfuri și metale prețioase: **0,11%**;
- instrumente de acoperire a riscului: **0,04%**;
- sume în curs de decontare pentru achiziționare/vânzare active sau disponibilități în cont curent: **-0,60%**

Tabel 2.11. Pilon II Structură investiții

Investiții	sep.-15	dec.-15	sep.-16	sep.2016/sep.2015	sep.2016/dec.2015
Investiții RO	92,97%	92,43%	92,38%	↓	↓
Investiții state UE	5,99%	6,53%	5,71%	↓	↓
Obligațiuni BERD, BEI, BM	1,04%	1,04%	0,70%	↓	↓
Investiții state terțe	0,00%	0,00%	1,21%	↑	↑

În septembrie 2016, **92,38%** din activele fondurilor de pensii erau plasate în țară, în scădere ușoară față de 2015 (92,97% în septembrie și 92,43% în decembrie). **5,71%** din active reprezentau plasamente în state membre UE, 0,70% în obligațiuni ale organismelor străine neguvernamentale, cum ar fi BERD, BEI, BM și 1,21% în state terțe (Tabel 2.11.).

Grafic 2.26. Pilon II Structură investiții în plasamente financiare – septembrie 2016

1.2.5. Rate de rentabilitate

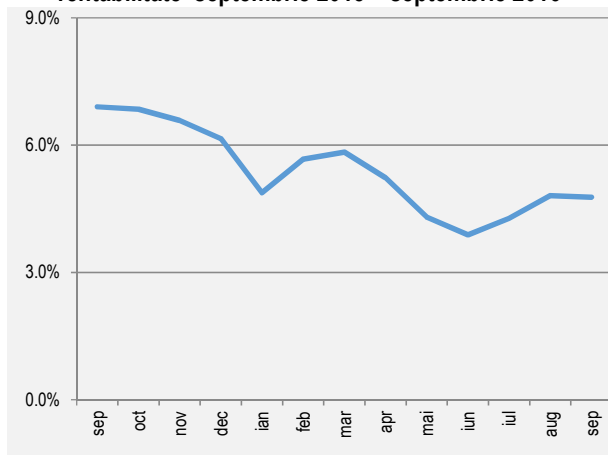
Indicatorii de performanță ai fondurilor de pensii administrate privat înregistrați în septembrie 2016 au fost (Graficele 2.27. și 2.28.):

- rata de rentabilitate anualizată a fondurilor de pensii cu grad de risc ridicat: ARIPI: **4,6715%**,
- rata de rentabilitate minimă a fondurilor de pensii cu grad de risc ridicat: **-0,1857%**,
- ratele de rentabilitate anualizate ale fondurilor de pensii cu grad de risc mediu:

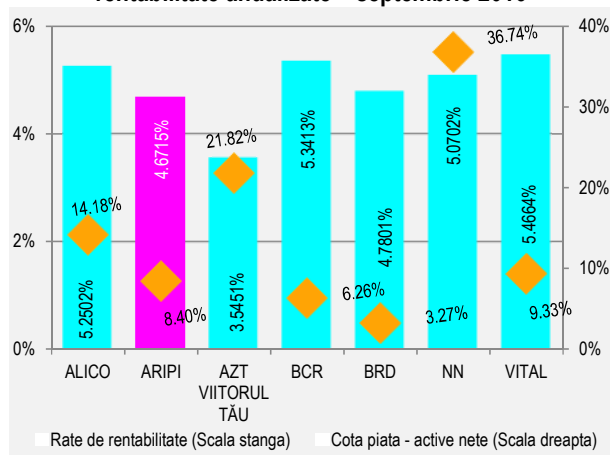
ALICO	5.2502%
AZT VIITORUL TAU	3.5451%
BCR	5.3413%
BRD	4.7801%
NN	5.0702%
VITAL	5.4664%

- rata de rentabilitate minimă a fondurilor de pensii cu grad de risc mediu: **0,8143%**,
- rata medie ponderată de rentabilitate a tuturor fondurilor de pensii administrate privat pentru ultimele 24 luni: **4,7682%**.

Grafic 2.27. Pilon II - Rata medie ponderată de rentabilitate septembrie 2015 – septembrie 2016

Grafic 2.28. Pilon II Cotă de piață – active nete și rate de rentabilitate anualizate – septembrie 2016

3. Pensii facultative (Pilonul III)

3.1. Valoarea activelor nete și total participanți

Tabel 3.1 Pilon III Active nete (mil. lei)

Nr. crt.	Fond de pensii facultative	sep.-15	dec.-15	sep.-16	sep.16/ sep.15	sep.16/ dec.15
1	NN OPTIM	448,17	477,03	566,10	26,32%	18,67%
2	BCR PLUS	200,63	214,00	251,15	25,18%	17,36%
3	AZT MODERATO	160,84	167,12	183,96	14,38%	10,08%
4	NN ACTIV	134,61	141,62	162,09	20,41%	14,45%
5	BRD MEDIO	59,58	64,86	75,51	26,75%	16,41%
6	AZT VIVACE	64,68	66,55	73,02	12,90%	9,73%
7	RAIFFEISEN ACUMULARE	55,10	57,30	63,92	16,00%	11,55%
8	PENSIA MEA	43,46	45,15	53,34	22,72%	18,13%
9	STABIL	12,25	12,89	14,58	19,00%	13,07%
10	AEGON ESENTIAL	0,03	5,70	6,22	22.588,21%	9,08%
	TOTAL	1.185,06	1.252,22	1.449,89	22,35%	15,79%

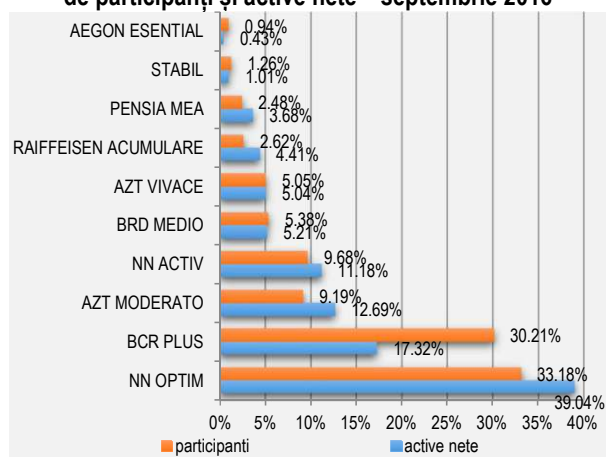
Activele nete ale fondurilor de pensii facultative au atins în septembrie 2016 **1,45 miliarde de lei (0,33 miliarde de euro)**, înregistrând un avans de **22,35%** comparativ cu septembrie 2015 și **15,79%** față de decembrie 2015 (**21,39%** și **17,69%** raportat la moneda euro). Comparativ cu luna precedentă creșterea a fost de 1,11%. Pe parcursul perioadei septembrie 2015 – septembrie 2016, ritmul lunar de creștere a fluctuat, înregistrând o diferență de aproximativ trei puncte procentuale între valoarea maximă din iulie 2016 (3,04%) și minima din ianuarie 2016 (-0,49%), mediana intervalului fiind de 1,62%.

Tabel 3.2. Pilon III Număr de participanți (pers.)

Nr. crt.	Fond de pensii facultative	sep.-15	dec.-15	sep.-16	sep.16/ sep.15	sep.16/ dec.15
1	NN OPTIM	122,444	125,983	134,151	9,56%	6,48%
2	BCR PLUS	109,730	112,847	122,124	11,29%	8,22%
3	NN ACTIV	37,091	38,099	39,149	5,55%	2,76%
4	AZT MODERATO	36,724	36,822	37,135	1,12%	0,85%
5	BRD MEDIO	18,063	19,020	21,753	20,43%	14,37%
6	AZT VIVACE	20,486	20,470	20,412	-0,36%	-0,28%
7	RAIFFEISEN ACUMULARE	9,966	10,078	10,603	6,39%	5,21%
8	PENSIA MEA	10,018	10,095	10,011	-0,07%	-0,83%
9	STABIL	5,080	5,097	5,110	0,59%	0,26%
10	AEGON ESENTIAL	108	3,807	3,811	3.428,70%	0,11%
	TOTAL	373,437	382,318	404,259	8,25%	5,74%

404.259 de participanți erau înregistrați în sistemul pensiilor facultative la 30 septembrie ac., un avans anual de **8,25%** și **5,74%** față de decembrie 2015. Comparativ cu luna precedentă creșterea a fost de numai 0,38%. Ritmul lunar de creștere a fluctuat în perioada septembrie 2015 – septembrie 2016, înregistrând o diferență de aproximativ un punct procentual între valoarea maximă din decembrie 2015 (1,04%) și minima din iulie 2016 (0,38%), mediana intervalului fiind de numai 0,63%.

Grafic 3.1. Pilon III Cotă de piață în funcție de participanți și active nete – septembrie 2016

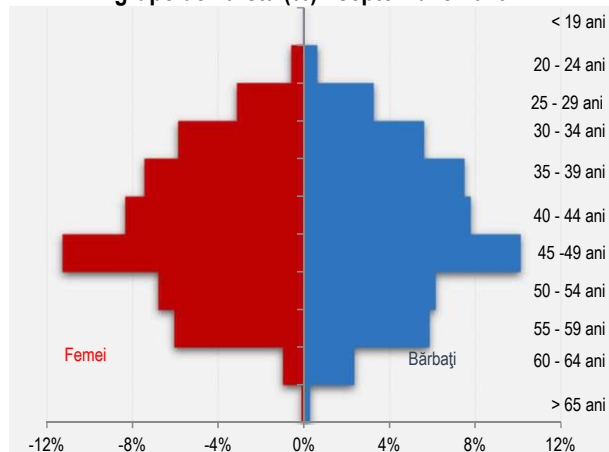

Primele trei fonduri de pensii, FPF NN OPTIM, FPF BCR Plus și FPF AZT MODERATO dețineau în septembrie 2016 69,05% din activele nete și 72,58% din participanți (Grafic 3.1.). De remarcat FPF BCR Plus care, deși se situa pe locul doi în ceea ce privește ponderea din total participanți cu 30,21%, înregistra o pondere de numai 17,32% din total active nete la 30 septembrie 2016. Comparativ, FPF NN Optim înregistra 33,18% pondere în total participanți, în timp ce ponderea în active nete a fost de 39,04%. Calitatea portofoliului de participanți este factorul determinant în acest caz. Astfel, în cazul participanților la FPF BCR Plus au fost virate la fond contribuții mai mici, corespunzător unor venituri salariale mai mici.

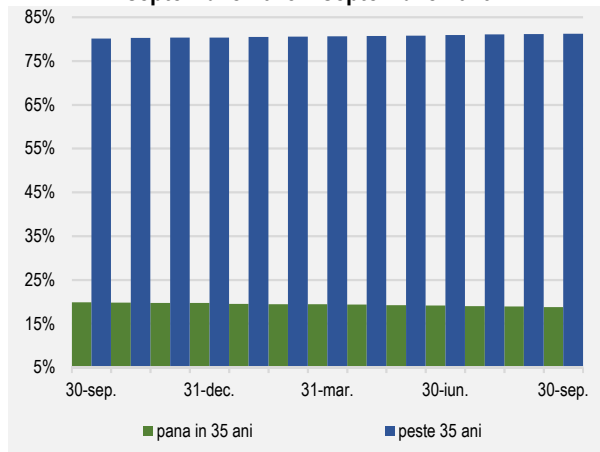
Valoarea medie a unui cont în Pilonul III pentru cei 404.259 participanți a fost la 30 septembrie 2016 de **3.587 lei** (806 de Euro), un avans anual de 13,02%. Creșterea față de decembrie 2015 a fost de 9,50%.

Distribuția pe gen a fost următoarea: **49,50%** erau bărbați și **50,50%** femei (Grafic 3.2.). În ceea ce privește distribuția pe vârstă, raportul participanților a fost următorul: cu vârsta de până în 35 de ani reprezentau **18,77%**, iar cei cu vârsta de peste 35 ani **81,23%** (Grafic 3.3.). În condițiile maturizării sistemului, raportul s-a modificat ușor în perioada septembrie 2015 – septembrie 2016 în favoarea participanților cu vârsta de peste 35 ani (o creștere de aproximativ un punct procentual) și a înregistrat o scădere de sub un punct procentual în cazul grupei de vârstă de până în 35 ani (în 2015 raportul era 19,87% la 80,13% în septembrie și 19,50 la 80,50% în decembrie).

Grafic 3.2. Pilon III Participanți, piramida anilor pe sexe și grupe de vârstă (%) - septembrie 2016

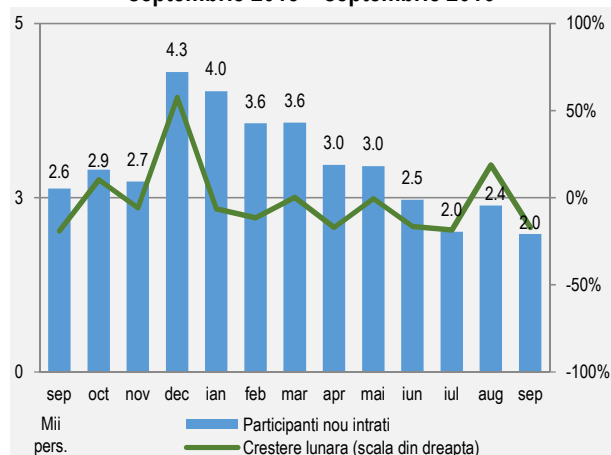

Grafic 3.3. Pilon III Evoluție structură pe grupe de vârstă septembrie 2015 – septembrie 2016

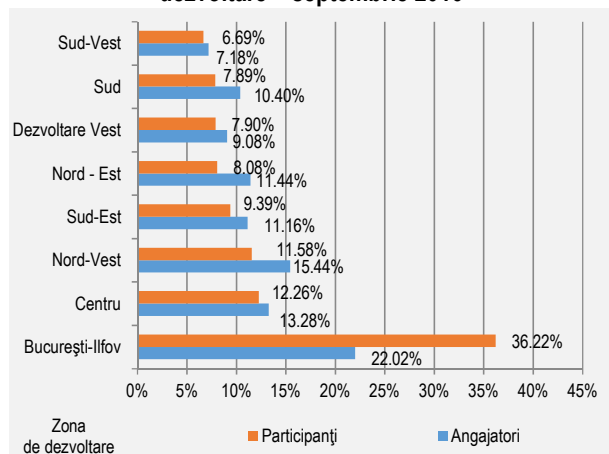
3.2. Participanți nou intrați

Grafic 3.4. Pilon III Număr participanți nou intrați în sistem septembrie 2015 – septembrie 2016

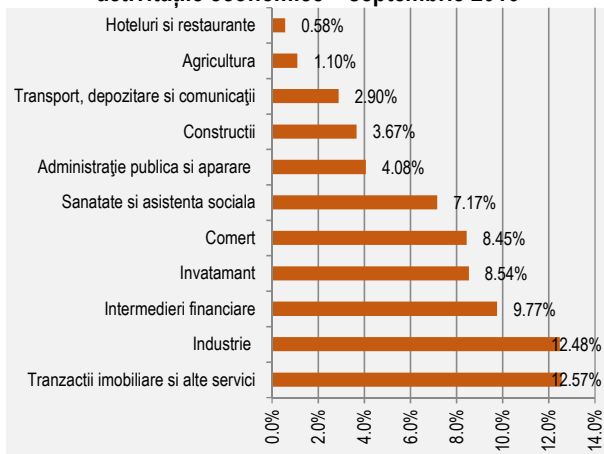

1.979 persoane au aderat în septembrie 2016 la unul din cele zece fonduri de pensii facultative. Comparativ cu anul trecut, s-au înregistrat scăderi, în septembrie, 24,78% și în decembrie, 54,02%. Și față de luna precedentă s-a înregistrat o scădere de 17,06%. Pe ansamblu, în primele nouă luni ale anului 2016 au intrat în sistem **25.931** persoane, cu 0,59% mai puțin decât în perioada similară din 2015 (30.110 persoane). Numărul participanților nou intrați în perioada septembrie 2015 – septembrie 2016 a înregistrat un trend fluctuant, atingând un maximum în decembrie 2015 (4.304 persoane) și un minim în septembrie 2016 (1.979 persoane). În decembrie 2015 s-au înregistrat valori mai mari ale numărului de participanți noi decât în celelalte luni ale anului. Una din explicațiile acestui fenomen poate fi aceea că la sfârșitul anului se acordă bonusuri și prime și alte beneficii care se pot materializa și în acordarea de pensii facultative, ceea ce determină creșterea numărului de participanți.

Grafic 3.5 Pilon III Structura participanților pe regiuni de dezvoltare – septembrie 2016

Grafic 3.6. Pilon III Structura angajaților în funcție de activitățile economice – septembrie 2016

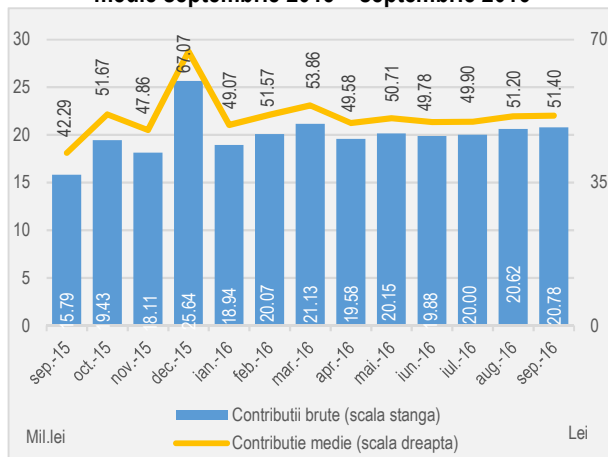

Cele mai bine reprezentate activități economice în septembrie 2016 au fost tranzacțiile imobiliare cu 12,57%, industria cu 12,48% și intermedierile financiare cu 9,77%. Cele mai slab reprezentate activități economice au fost agricultura cu 1,10% și serviciile hoteliere și restaurant cu 0,58% (Grafic 3.6).

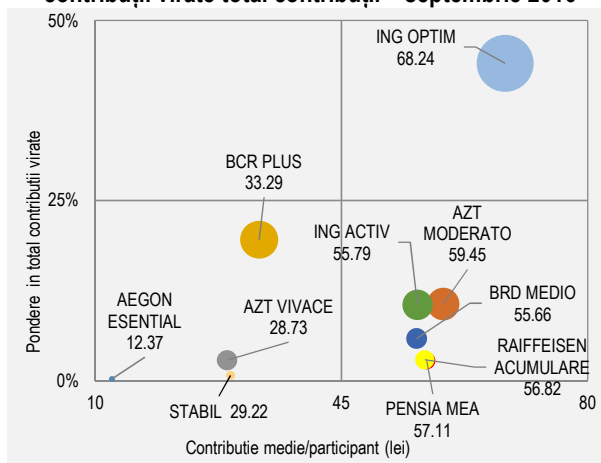
3.4. Contribuții

În luna septembrie 2016 au fost virate către fondurile de pensii facultative **20,78** milioane de lei (4,67 milioane de euro), un avans anual de **31,58%**. Față de decembrie 2015 s-a înregistrat scădere de **18,96%**. Comparativ cu luna precedentă creșterea înregistrată a fost de numai **0,79%** (Grafic 3.7.). Pe ansamblu, pe parcursul primelor nouă luni din 2016, s-au virat către fondurile de pensii facultative **260,11 milioane de lei** (58,43 milioane de euro).

Grafic 3.7 Pilon III Contribuții brute virate și contribuția medie septembrie 2015 – septembrie 2016

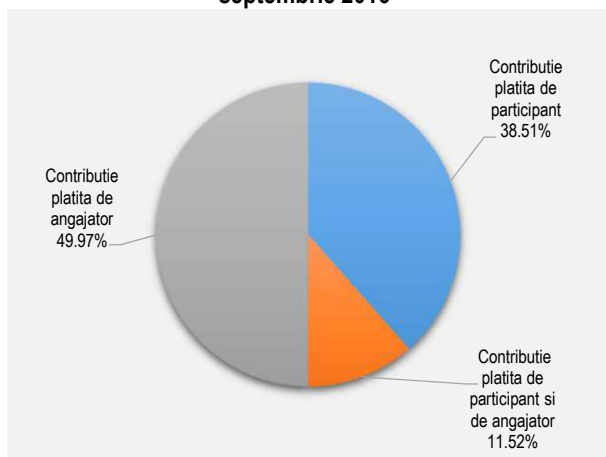
Grafic 3.8. Pilon III Contribuții medii (lei) și ponderi contribuții virate total contribuții – septembrie 2016

La 30 septembrie 2016 FPF NN Optim înregistra cea mai mare contribuție medie/participant, 68,24 lei/participant și ponderea cea mai mare din total sume virate în această lună, 44,06%, situându-se astfel pe primul loc. Poziționarea FPF NN Optim este determinată de calitatea portofoliului: un număr mai mare de participanți, cu venituri salariale mai mari, care determină în consecință și valori mari ale contribuțiilor virate și, pe ansamblu, un volum mai mare al activelor totale (Grafic 3.8.).

Pe următoarele două poziții s-au situat FPF AZT Moderato cu 59,45 lei/participant (10,62% - pondere contribuții virate din total) și FPF Pensia Mea cu 57,11 lei/participant, cu numai 2,75% - pondere contribuții virate din total. De remarcat faptul că FPF BCR Plus, deși a înregistrat 19,57% pondere contribuții din total viramente în septembrie și numărul de participanți a fost de 122.124 persoane, contribuția medie/participant a fost de numai 33,29 lei, calitatea portofoliului de participanți fiind factorul determinant în acest caz, valoarea contribuțiilor virate a fost mai mică.

Grafic 3.9. Pilon III Participarea la plata contribuțiilor – septembrie 2016

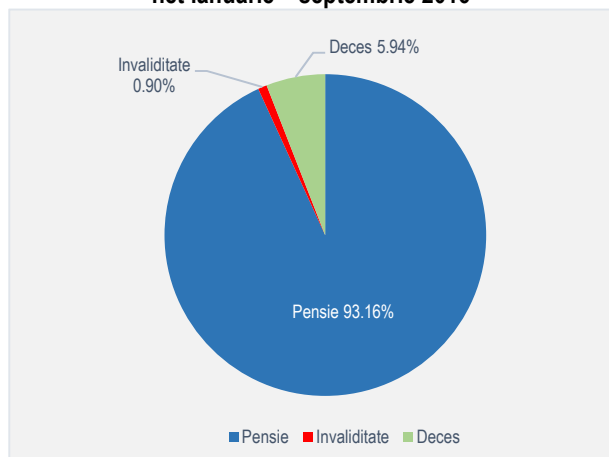
61,49% din contribuțiile la fondurile facultative au fost plătite de către angajatori (49,97%) sau de către participanți împreună cu angajatorii lor (11,52%), în timp ce **38,51%** din participanți au plătit singuri contribuțiile în septembrie 2016 (Grafic 3.9.).

În funcție de locul unde își desfășoară angajatorul activitatea, distribuția participanților în septembrie 2016 a fost similară cu lunile precedente, **81%** în mediul urban și **19%** în mediul rural.

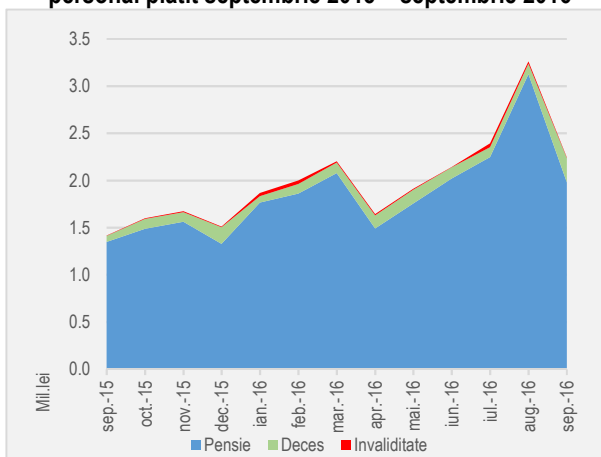
3.3. Plata activului net în caz de pensionare, invaliditate și deces

Pe parcursul primelor trei trimestre din acest an au fost efectuate plăți ale activului personal net însumând 19,66 milioane lei (Grafic 3.10.), din care 18,31 milioane lei ca urmare a deschiderii dreptului la pensie, reprezentând 93,15% din total plăți efectuate (3.327 participanți), 1,17 milioane lei ca urmare a decesului participantului, 5,94% din total (489 beneficiari) și 0,2 milioane lei ca urmare a invalidității, 0,90% din total (30 participanți). În cazul în care se analizează evoluția valorilor medii reprezentând plata activului net în caz de pensionare, invaliditate și deces (Grafic 3.11.), se constată că în caz de invaliditate acestea se mențin ca ordin de mărime relativ constante, cu valori maxime în lunile ianuarie, februarie și iulie ac.. Și în caz de deces se menține o situație similară, cu valori relativ constante, înregistrând maxime în mai și septembrie 2016 și decembrie anul trecut. În cazurile de pensionare, se constată însă o creștere semnificativă în 2016, maximele fiind în martie, iulie și august ac..

Grafic 3.10. Pilon III Structura total plăți de activ personal net ianuarie – septembrie 2016

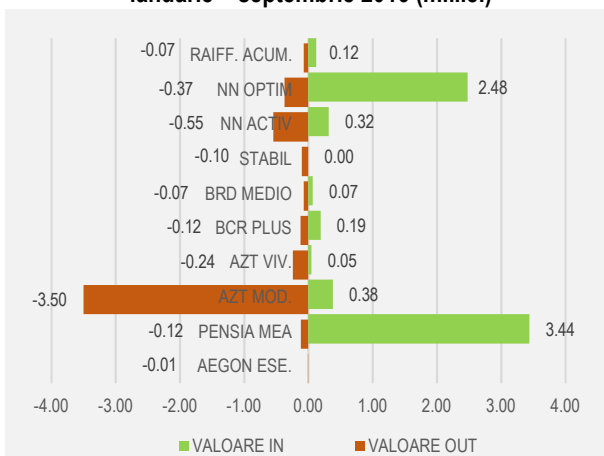
Grafic 3.11. Pilon III Evoluție valoare medie activ net personal plătit septembrie 2015 – septembrie 2016

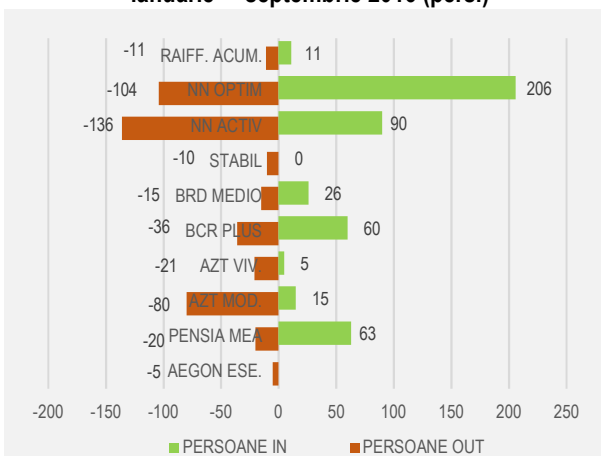
3.5. Transferuri

În perioada ianuarie – septembrie 2016, aproximativ 500 de participanți s-au transferat între fondurile de pensii facultative, activele transferate atingând 5,16 milioane lei. Fondul de pensii care a primit cei mai mulți participanți transferați (206) a fost FPF NN OPTIM, însă fondul care a primit valoarea cea mai mare a activului transferat (3,44 milioane lei) a fost FPF PENSIA MEA. În cazul fondurilor de la care s-au transferat participanți, FPF NN ACTIV s-a situat pe primul loc cu 136 participanți, însă fondul de la care s-au transferat cele mai mari valori ale activelor a fost FPF AZT MODERATO cu (3,50 milioane lei). (Graficele 3.12 și 3.13.).

Grafic 3.12. Pilon III Valoarea activului net transferat ianuarie – septembrie 2016 (mil.lei)

Grafic 3.13. Pilon III Participanți transferați ianuarie – septembrie 2016 (pers.)

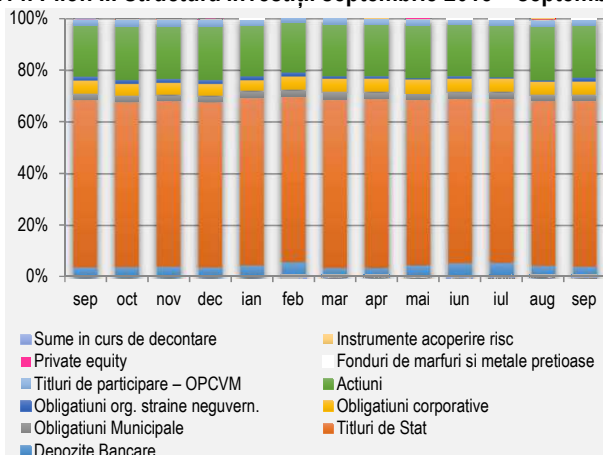
3.3. Structura investițiilor

Tabel 3.3. Pilon III Structură investiții – total (mil. lei)

Nr. crt.	Instrumente financiare	sep.-15	dec.-15	sep.-16	sep.2016/sep.2015	sep.2016/dec.2015
1	Depozite Bancare	41,83	46,57	57,38	37,17%	23,22%
2	Titluri de Stat	772,26	801,67	934,65	21,03%	16,59%
3	Obligațiuni Municipale	28,90	31,64	34,89	20,73%	10,28%
4	Obligațiuni corporative	57,29	56,41	69,55	21,40%	23,31%
5	Obligațiuni ale org. str. neguver.	17,91	18,01	24,63	37,54%	36,70%
6	Acțiuni	239,39	263,46	293,48	22,60%	11,40%
7	Titluri de participare - OPCVM	26,66	34,74	40,07	50,32%	15,35%
8	Acțiuni-Private equity	0,42	0,57	0,97	129,30%	72,28%
9	Instrumente de acoperire a riscului	0,89	-1,44	0,89	0,74%	-162,02%
10	Sume in curs de decontare	1,50	2,71	-7,85	-622,08%	-389,79%
	Activ total	1.187,04	1.254,32	1.452,30	22,35%	15,78%

În septembrie 2016 comparativ cu aceeași lună a anului trecut, activeleau înregistrat creșteri cuprinse între 0,74% și ? chiar două ori în cazul acțiunilor private equity și al titlurilor de participare OPCVM. Avansul anual al activelor totale a fost de 22,35%. Raportat la decembrie 2015, s-au înregistrat scăderi doar în cazul instrumentelor de acoperire a riscului. Sumele plasate în celelalte clase de active au înregistrat creșteri cuprinse între 10,28% și 72,28% în condițiile în care activele totale au crescut cu 15,78%.

Grafic 3.14. Pilon III Structură investiții septembrie 2015 – septembrie 2016

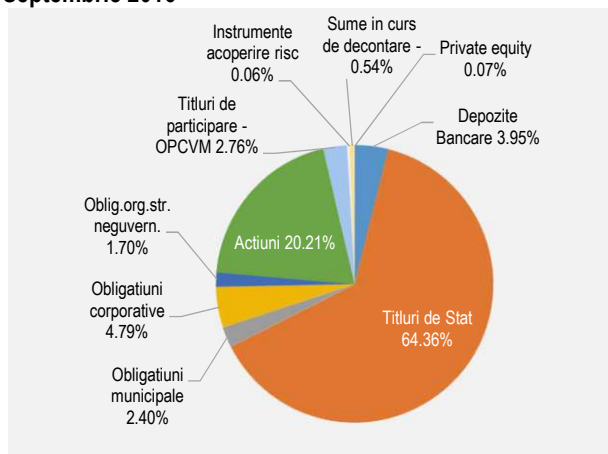
Din punct de vedere al alocării resurselor financiare pe diferite clase de active, următoarele categorii de instrumente financiare au înregistrat creșteri comparativ cu septembrie 2015: depozite bancare, obligațiuni ale organismelor străine neguvernamentale, acțiunile și titlurile de participare OPCVM. Celelalte clase de active au înregistrat scăderi.

Comparativ cu sfârșitul anului 2015, au înregistrat creșteri depozitele bancare, titlurile de stat, obligațiunile corporative, obligațiunile organismelor străine neguvernamentale și instrumentele de acoperire a riscului, celelalte instrumente financiare au înregistrat scăderi ale ponderilor.

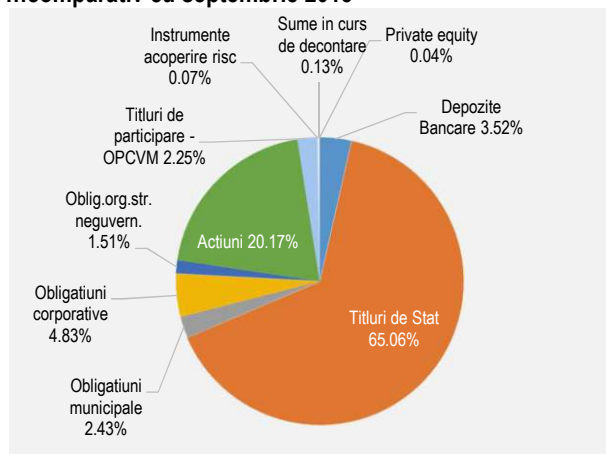
Evoluția structurii investițiilor pe parcursul anului trecut și structura portofoliilor fondurilor de pensii facultative în septembrie 2016 este prezentată în Graficele 3.14. și 3.15.

Grafic 3.15. Pilon III Structura investițiilor

Septembrie 2016

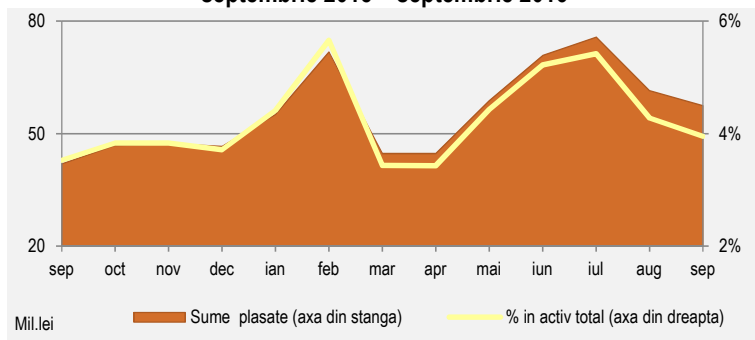
...comparativ cu septembrie 2015

Tabel 3.4. Pilon III Depozite bancare

Instrument financiar	sep.-15		dec.-15		sep.-16		sep.2016/sep.2015		sep.2016/dec.2015	
	Valoare (mil. lei)	Pondere în active totale (%)	Valoare (mil. lei)	Pondere în active totale (%)	Valoare (mil. lei)	Pondere în active totale (%)	Valoare	Pondere în active totale	Valoare	Pondere în active totale
Depozite Bancare	41,83	3,52%	46,57	3,71%	57,38	3,95%	↑	↑	↑	↑

Grafic 3.16. Pilon III Depozite bancare septembrie 2015 – septembrie 2016

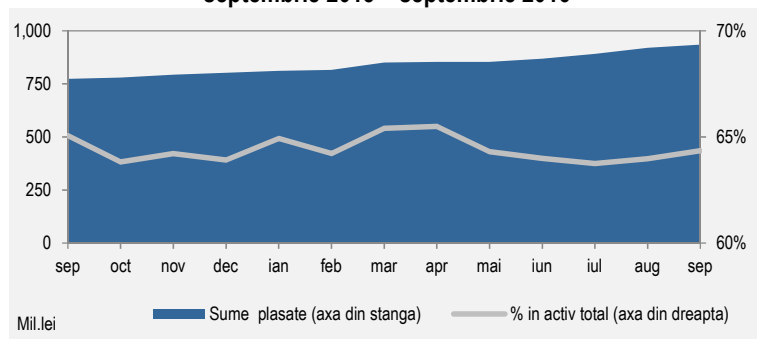

Depozite bancare: 3,95% din total active fonduri, în creștere față de 2015 (3,52% în septembrie și 3,71% în decembrie). Valoarea activele plasate în depozite bancare, 57,38 milioane de lei, a crescut față de septembrie 2015 cu 37,17% și cu 23,22% comparativ cu decembrie 2015. (Tabel 3.4.).

Tabel 3.5. Pilon III Titluri de stat

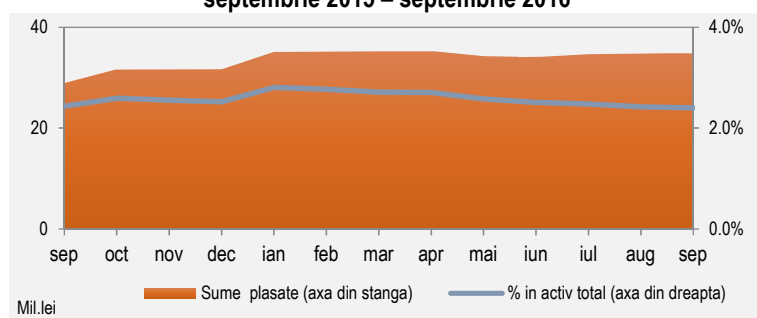
Instrument financiar	sep.-15		dec.-15		sep.-16		sep.2016/sep.2015		sep.2016/dec.2015	
	Valoare (mil. lei)	Pondere în active totale (%)	Valoare (mil. lei)	Pondere în active totale (%)	Valoare (mil. lei)	Pondere în active totale (%)	Valoare	Pondere în active totale	Valoare	Pondere în active totale
Titluri de stat	772,26	65,06%	801,67	63,91%	934,65	64,36%	↑	↓	↑	↑

Grafic 3.17. Pilon III Titluri de stat septembrie 2015 – septembrie 2016

Titluri de stat: 64,36% din total active, în scădere ușoară față de septembrie 2015 (65,06%), dar în creștere comparativ cu decembrie 2015 (63,91%). Valoric, activele investite în titluri de stat **934,65** milioane de lei, au crescut cu 21,03% comparativ cu septembrie 2015 și cu 16,59% față de decembrie 2015. (Tabel 3.5). Ponderea titlurilor de stat în total active s-a situat în perioada septembrie 2015 – septembrie 2016 pe un trend ușor fluctuant, înregistrând o diferență de aproximativ două puncte procentuale între cea mai mare valoare din aprilie 2016 (65,50%) și cea mai mică valoare din iulie ac. (63,75%).

Tabel 3.6. Pilon III Obligațiuni municipale

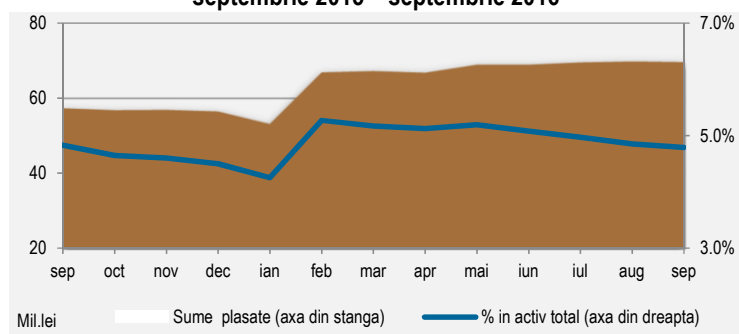
Instrument financiar	sep.-15		dec.-15		sep.-16		sep.2016/sep.2015		sep.2016/dec.2015	
	Valoare (mil. lei)	Pondere în active totale (%)	Valoare (mil. lei)	Pondere în active totale (%)	Valoare (mil. lei)	Pondere în active totale (%)	Valoare	Pondere în active totale	Valoare	Pondere în active totale
Obligațiuni Municip.	28,90	2,43%	31,64	2,52%	34,89	2,40%	↑	↓	↑	↓

Grafic 3.18. Pilon III Obligațiuni municipale septembrie 2015 – septembrie 2016

Obligațiuni municipale: 2,40% din total active, au scăzut față de 2015 (2,43% în septembrie și 2,52% decembrie). Valoarea activelor investite în obligațiuni municipale în valoare de **34,89** milioane lei, a crescut cu 20,73% comparativ cu septembrie 2015 și cu 10,28% față de decembrie 2015. (Tabel 3.6.).

Tabel 3.7. Pilon III Obligațiuni corporative

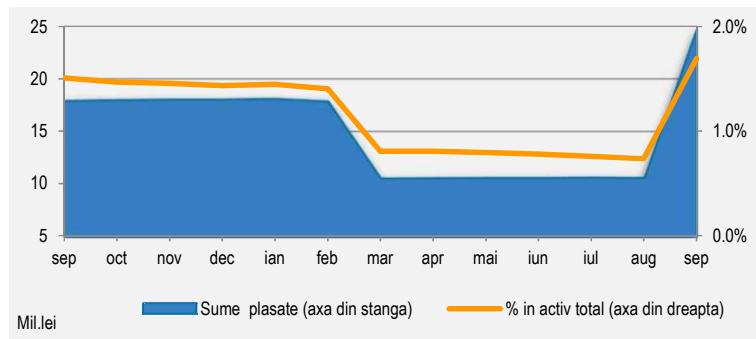
Instrument financiar	sep.-15		dec.-15		sep.-16		sep.2016/sep.2015		sep.2016/dec.2015	
	Valoare (mil. lei)	Pondere în active totale (%)	Valoare (mil. lei)	Pondere în active totale (%)	Valoare (mil. lei)	Pondere în active totale (%)	Valoare	Pondere în active totale	Valoare	Pondere în active totale
Obligațiuni corporative	57,29	4,83%	56,41	4,50%	69,55	4,79%	↑	↓	↑	↑

Grafic 3.19. Pilon III Obligațiuni corporative septembrie 2015 – septembrie 2016

Obligațiuni corporative: 4,79% din total active fonduri, în scădere față de septembrie 2015 (4,83%) dar în ușoară creștere față de decembrie 2015 (4,50%). Valoarea activelor investite în obligațiuni corporative, **69,55** milioane de lei, a înregistrat o creștere față de septembrie 2015 de 21,40%, iar față de decembrie 2015 de 23,31% (Tabel 3.7.).

Tabel 3.8. Pilon III Obligațiuni ale organismelor străine neguvernamentale

Instrument financiar	sep.-15		dec.-15		sep.-16		sep.2016/sep.2015		sep.2016/dec.2015	
	Valoare (mil. lei)	Pondere în active totale (%)	Valoare (mil. lei)	Pondere în active totale (%)	Valoare (mil. lei)	Pondere în active totale (%)	Valoare	Pondere în active totale	Valoare	Pondere în active totale
Obligațiuni ale org. străine neguvern. am.	17,91	1,51%	18,01	1,44%	24,63	1,70%	↑	↑	↑	↑

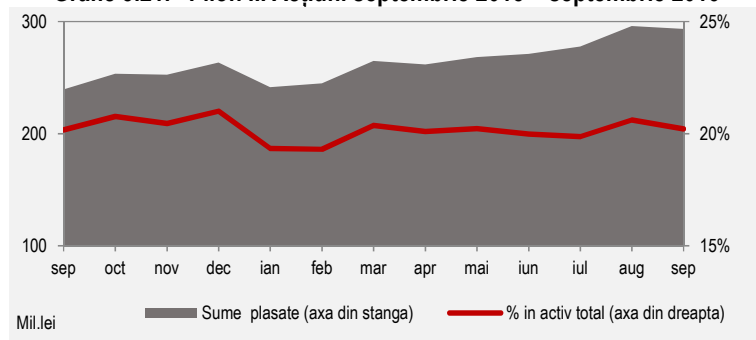
Grafic 3.20. Pilon III Obligațiuni ale organismelor străine neguvernamentale septembrie 2015 – septembrie 2016

Obligațiuni ale organismelor străine neguvernamentale: 1,70% din active fonduri în creștere față de 2015 (1,51% în septembrie 2015 și 1,44% în decembrie 2015). Valoarea activelor, 24,63 milioane de lei, a crescut cu 37,54% comparativ cu septembrie 2015 și cu 36,70% comparativ cu decembrie 2015 (Tabel 3.8.). Scăderea înregistrată de activele investite și de ponderea acestora din luna martie ac. se explică prin faptul că în această lună a ajuns la maturitate o emisiune de obligațiuni BEI (emisă în 2009) în valoare de aproximativ 7 milioane lei.

Creșterea semnificativă a sumelor investite în acest instrument financiar din septembrie ac. și a ponderii deținute, a fost determinată de faptul că pe data de 27.09.2016 International Investment Bank a emis obligațiuni străine neguvernamentale investment grade, cu data maturității 27.09.2019, FPF Aegon Essential, FPF BCR Plus, FPF NN Activ, FPF NN Optim, FPF Pensia Mea și FPF Stabil investind 14,05 milioane lei.

Tabel 3.9. Pilon III Acțiuni

Instrument financiar	sep.-15		dec.-15		sep.-16		sep.2016/sep.2015		sep.2016/dec.2015	
	Valoare (mil. lei)	Pondere în active totale (%)	Valoare (mil. lei)	Pondere în active totale (%)	Valoare (mil. lei)	Pondere în active totale (%)	Valoare	Pondere în active totale	Valoare	Pondere în active totale
Acțiuni	239,39	20,17%	263,46	21,00%	293,48	20,21%	↑	↑	↑	↓

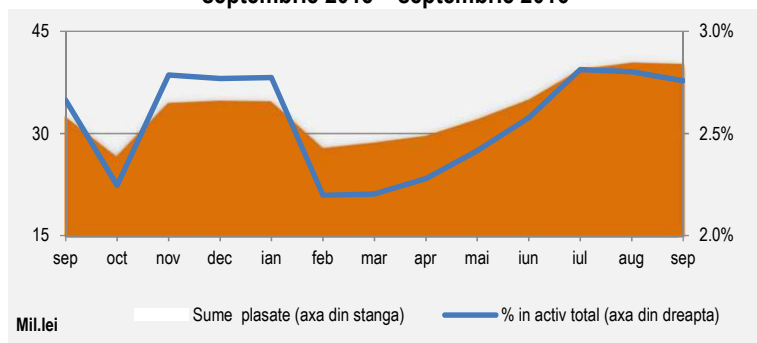
Grafic 3.21. Pilon III Acțiuni septembrie 2015 – septembrie 2016

Acțiuni: 20,21% din active fonduri, în creștere ușoară comparativ cu septembrie 2015 (20,17%) dar în scădere față de decembrie 2015 (21,00%). Valoarea activelor, 293,48 milioane de lei, a crescut atât față de septembrie 2015 cu 22,60%, cât și față de luna decembrie, cu 11,40% (Tabel 3.9.). Ponderea acțiunilor în total active a fluctuat ușor în perioada septembrie 2015 – septembrie 2016, ceea ce a determinat o diferență de aproximativ două puncte procentuale între valoarea cea mai mare din decembrie 2015 (21,00%) și valoarea cea mai mică din februarie 2016 (19,31%).

Tabel 3.10. Pilon III Titluri de participare - OPCVM

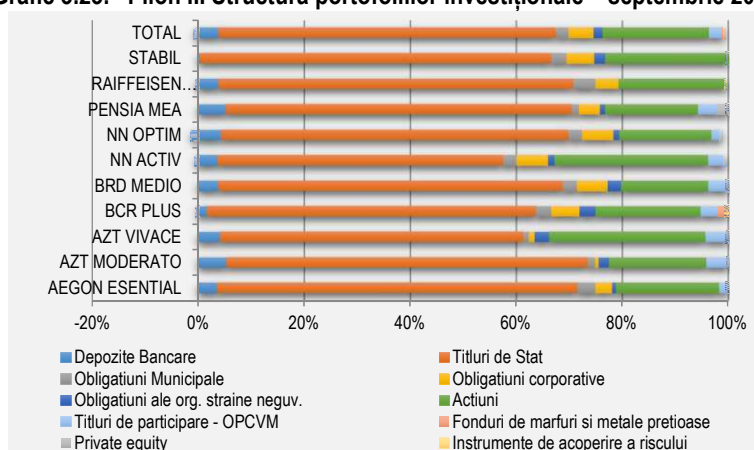
Instrument financiar	sep.-15		dec.-15		sep.-16		sep.2016/sep.2015		sep.2016/dec.2015	
	Valoare (mil. lei)	Pondere în active totale (%)	Valoare (mil. lei)	Pondere în active totale (%)	Valoare (mil. lei)	Pondere în active totale (%)	Valoare	Pondere în active totale	Valoare	Pondere în active totale
Titluri de participare - OPCVM	26,66	2,25%	34,74	2,77%	40,07	2,76%	↑	↑	↑	↓

**Grafic 3.22. Pilon III Titluri de participare - OPCVM
septembrie 2015 – septembrie 2016**

Titluri de participare OPCVM: 2,76% din total active fonduri, în creștere comparativ cu septembrie 2015 (2,25%), dar în ușoară scădere față de decembrie 2015 (2,77%). Activele investite în titluri de participare înregistră la 30 septembrie 2016 **40,07** milioane de lei, ceea ce a reprezentat o creștere de 50,32% față de septembrie 2015 și de 15,35% comparativ cu luna decembrie 2015 (Tabel 3.10).

Grafic 3.23. Pilon III Structura portofoliilor investiționale – septembrie 2016

Celelalte categorii de instrumente financiare au înregistrat la 30 septembrie 2016 următoarele ponderi în total active fonduri de pensii facultative:

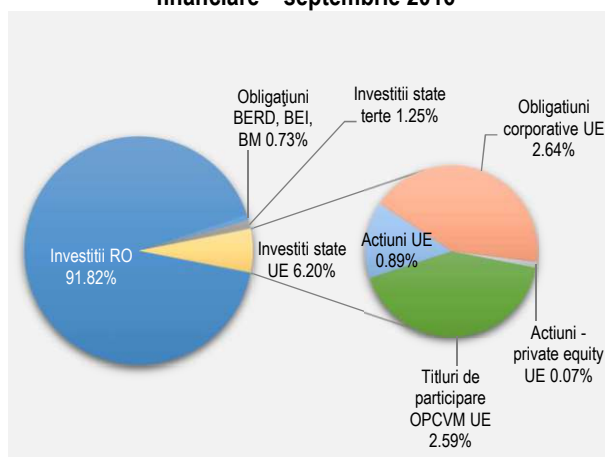
- Acțiuni – Private equity: **0,07%**;
- Instrumente de acoperire a riscului: **0,06%**
- Sume în curs de decontare: **-0,54%**.

Tabel 3.11. Pilon III Structură investiții

Investiții	sep.-15	dec.-15	sep.-16	sep.2016/ sep.2015	sep.2016/ dec.2015
Investiții RO	93,44%	93,01%	91,82%	↓	↓
Investiții state UE	5,05%	5,60%	6,20%	↑	↑
Obligațiuni BERD, BEI, BM	1,51%	1,44%	0,73%	↓	↓
Investiții state terțe	0,0%	0,0%	1,25%	↑	↑

91,82% din activele fondurilor de pensii facultative erau plasate în țară, în scădere față de 2015 (93,44% în septembrie și 93,01% în decembrie). **6,20%** din active erau plasate în state UE, iar 0,73% în obligațiuni ale organismelor străine neguvernamentale, cum ar fi BERD, BEI, BM și 1,25% în state terțe (Tabel 3.11., Grafic 3.22.).

Grafic 3.24. Pilon III Structura investițiilor în plasamente financiare – septembrie 2016

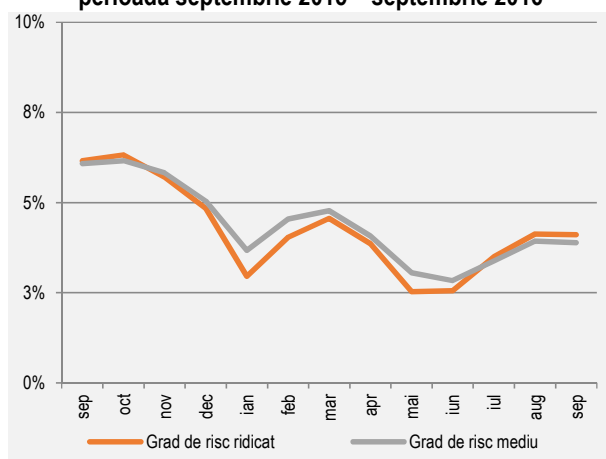

1.3.4. Rate de rentabilitate

Indicatorii de performanță înregistrați de fondurile de pensii facultative în luna septembrie 2016 au fost (Graficele 3.25. și 3.26):

- Rata de rentabilitate anualizată a fondurilor de pensii cu grad de risc ridicat:
  - AZT VIVACE: **3,5393%**
  - NN ACTIV: **4,3875%**
- Rata medie ponderată de rentabilitate a tuturor fondurilor de pensii cu grad de risc ridicat: **4,1115%**.
- Rata de rentabilitate minimă a fondurilor de pensii cu grad de risc ridicat: **0,1115%**;
- Ratele de rentabilitate anualizate ale fondurilor de pensii cu grad de risc mediu:
  - AZT MODERATO: **3,5361%**
  - BCR PLUS: **4,1263%**
  - BRD MEDIO: **3,0908%**
  - NN OPTIM: **4,1355%**
  - PENSIA MEA: **2,3722%**
  - RAIFFEISEN ACUMULARE: **4,0879%**
  - STABIL: **3,8818%**
- Rata medie ponderată de rentabilitate a tuturor fondurilor de pensii cu risc mediu: **3,8855%**;
- Rata de rentabilitate minimă a fondurilor de pensii cu grad de risc mediu: **-0,1144%**.

Grafic 3.25. Pilon III Rate medii de rentabilitate în perioada septembrie 2015 – septembrie 2016

Grafic 3.26. Pilon III Cotă de piață – active nete și rate de rentabilitate anualizate – septembrie 2016

